

**Osobnosti
Ústavu experimentálnej
psychológie
SAV
1955 - 2015**

Ústav experimentálnej psychológie SAV

2015

**Osobnosti
Ústavu experimentálnej psychológie
SAV**

1955 – 2015

Eva Ballová Mikušková,
Vladimíra Čavojová (Eds.)

Ústav experimentálnej psychológie SAV
Bratislava
2015

© Ústav experimentálnej psychológie SAV
Eva Ballová Mikušková, Vladimíra Čavojová

Jednotlivé medailóny zostavili: Viera Bačová, Katarína Dudeková, Matúš Grežo, Hana Harenčárová, Marek Jurkovič, Matúš Konečný, Lenka Kostovičová, Martin Majerník, Lukáš Pitel, Ivan Sarmány-Schuller, Martin Sedlár, Mária Túnyiová, Katarína Žiaková Košíková

Vydal Ústav experimentálnej psychológie SAV, Bratislava.

ISBN 978-80-88910-51-0
EAN 9788088910510

OBSAH

PREDHOVOR	6
ÚSTAV EXPERIMENTÁLNEJ PSYCHOLÓGIE SAV	8
SLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ PRI SAV	14
RIADITELIA A RIADITEĽKY ÚEP SAV	
MIROSLAV TEOFIL BAŽÁNY	18
DAMIÁN KOVÁČ	20
MICHAL STRÍŽENEC	24
IMRICH RUISEL	28
VIERA BAČOVÁ	32
OSOBNOSTI ÚEP SAV	
LUCIA ADAMOVOVÁ	38
OLGA ÁROCHOVÁ	40
JOZEF DANIEL	42
STANISLAV DORNIČ	46
EMÍLIA FICKOVÁ	48
PETER HALAMA	50
OLGA HALMIOVÁ	52
MARTA JURČOVÁ	54
JANA KORDAČOVÁ	56
DANIELA KUSÁ	58
ALENA POTAŠOVÁ	60
ALEXANDRA PROKOPČÁKOVÁ	62
ZDENA RUISELOVÁ	64
IVAN ŠARMÁNY-SCHULLER	66
IVAN ŠÍPOŠ	70
ANTON UHERÍK	72
PETER TKÁČ	74
KATARÍNA HORNÁČKOVÁ	76
OBRAZOVÁ PRÍLOHA	82

Predhovor

“Ani jeden veľký objav sa nezrodil bez smelého odhadu... sám som mohol ďalej vidieť preto, lebo som stál na pleciach gigantov.”

Isaac Newton

Ústav experimentálnej psychológie SAV v dnešnej podobe a s týmto názvom vznikol 1. apríla 1955 zriaďovacou listinou vydanou Predsedníctvom SAV. V tomto roku si teda pripomíname 60. výročie vzniku Ústavu experimentálnej psychológie SAV – inštitúcie, ktorá významným spôsobom tvarovala a ovplyvňovala psychologické bádanie na Slovensku, ako aj v okolitých krajinách. Predchodcom Ústavu experimentálnej psychológie SAV bol psychologický ústav SAVU, ktorý vznikol v roku 1948 a bol zrušený v roku 1955. O rok na to sa však M. Bažánymu podarilo obnoviť psychologické bádanie na Psychologickom oddelení Filozofického ústavu SAVU, ktoré sa neskôr zmenilo na Psychologické laboratórium SAV (Kováč, 2011) – priameho predchodcu ÚEP SAV.

Ústav experimentálnej psychológie SAV však nie je len budova či pracovisko – tvorili ho a tvoria ho ľudia – mnohí jednotlivci, ktorí sa podpísali pod jeho dnešnú tvár, a ktorí každý svojim spôsobom prispeli k budovaniu jeho značky. A práve o týchto ľuďoch a týmto ľuďom je venovaná publikácia, ktorú držíte v rukách, a ktorých si pri príležitosti 60. výročia fungovania ústavu chceme pripomenúť.

Vybrať „osobnosti“ do publikácie nebolo ľahké – za 60 rokov prešla jeho dverami vyše stovka zamestnancov a doktorandov. Vzhľadom na to, že patríme k „novšej“ – tretej vlně zamestnancov v ÚEP SAV, úloha bola

o to náročnejšia. Výber bol podmienený viacerými hlavnými kritériami – zamestnanec/zamestnankyňa bol/a na ústave aspoň 10 rokov, bol/a aktívne zapojený/á v jeho chode a mal/má významnú publikačnú činnosť. Výber bol niekoľkokrát revidovaný a rozširovaný – až nakoniec obsahuje aj najmladšiu generáciu výskumníkov, ktorí sa už v súčasnosti významne podieľajú na podobe ústavu.

V rámci spoznávania svojej histórie najmladší zamestnanci ústavu a doktorandi počas niekoľkých mesiacov aktívne vyhľadávali informácie a zaujímavosti o svojich starších predchodcoch, o ktoré sa potom delili s ostatnými na ústavných seminároch. Bola to pre nich zároveň príležitosť spomenúť si na kolegov, ktorí už na ústave nepracujú, ako aj lepšie spoznať kolegov, ktorí na ústave stále sú.

Napokon sme sa snažili nájsť štruktúru prezentovania informácií o týchto rôznych a jedinečných osobnostiach, medailóny sme sa snažili autorizovať a všetky chýbajúce informácie dohľadať, napr. aj v spolupráci s Ústredným Archívom SAV. Napriek tomu je možné, že niektoré informácie zostali neúplné. Toto malé „historické bádanie“ nás tiež spojilo s históriou a pocitom spätosti s mnohými ľuďmi, ktorých sme nikdy osobne nepoznali.

Oslavy nášho 60. výročia budú mať aj trochu smutnú príchuť. Súčasné udalosti okolo transformácie SAV naznačujú, že rok 2015 bude možno posledným rokom fungovania ÚEP SAV v jeho doterajšej podobe. Napriek tomu ohľadnutie za históriou v nás necháva aj optimistický pocit – forma ústavu sa môže zmeniť, ale kým ho budú tvoriť ľudia, pre ktorých je vedecké bádanie poslaním, bez ohľadu na názov bude jeho duch pokračovať ďalej.

Na záver chceme poďakovať všetkým, ktorí sa podieľali na zostavovaní tejto publikácie: Viere Bačovej, Katke Dudekovej, Matúšovi Grežovi, Hanke Harenčárovej, Marekovi Jurkovičovi, Matúšovi Konečnému, Lenke Kostovičovej, Martinovi Majerníkovi, Lukášovi Pitelovi, Ivanovi Sarmány-Schullerovi, Martinovi Sedlárovi, Márii Túnyiovej a Katke Žiakovej Košíkovej. Ďakujeme aj Katke Hornáčkovej za pomoc pri dolovaní artefaktov priamo na ústave a Dr. Jozefovi Klačkovi za pomoc pri hľadaní chýbajúcich informácií v archíve SAV. Takisto ďakujeme našim emeritným vedeckým zamestnancom – prof. Damiánovi Kováčovi a Dr. Michalovi Strážencovi za pomoc pri dopĺňaní informácií o nežijúcich kolegoch – boli veľmi nápomocní ako žijúci pamätníci

histórie, ktorá sa na ÚEP SAV za ich riadenia písala. Ide Prokopčákovej ďakujeme za pomoc s technickou stránkou. A samozrejme, bez materiálneho a finančného zabezpečenia z Ústavu experimentálnej psychológie SAV a nápadu pani riaditeľky, Viery Bačovej, by táto publikácia nemohla vzniknúť.

Túto publikáciu venujeme tým, na ktorých pleciach dnes stojíme a o ktorých sú nasledujúce strany.

V Bratislave, 26.2.2015

Vladimíra Čavojová
Eva Ballová Mikušková
(Editorky)

Ústav experimentálnej psychológie Slovenskej akadémie vied

“Nič, čo by stálo za to, som neurobil náhodou. Vždy za tým bola poctivá práca.”
T. A. Edison

Vznik: **01. 04. 1955** (Zriaďovacia listina Ústavu experimentálnej psychológie SAV vydaná Predsedníctvom SAV)

Charakteristika Ústavu experimentálnej psychológie SAV (ÚEP SAV)

ÚEP SAV predstavuje prvé pracovisko základného psychologického výskumu na Slovensku.

Do roku 1990 bol ÚEP SAV neformálna centrálna psychologická inštitúcia, „vlajková loď“, určujúca smer psychologického bádania na Slovensku: ako školiace pracovisko, výučbou na vysokých školách, vývojom metodík a prístrojov, organizovaním odborných podujatí, prepájaním na vedecké aktivity v (kapitalistickom) zahraničí, informačno-popularizačnou činnosťou, atď.

V súčasnosti ako jediné výskumné pracovisko na Slovensku a v Čechách koncentrovane skúma psychologické aspekty posudzovania a rozhodovania.

Hlavné výskumné zameranie

Skúmanie poznávacích procesov: senzorika, percepcia, pamäť, myslenie, inteligencia, tvorivosť, múdrosť a rozhodovanie – s pevným ukotvením týchto kognitívnych procesov v osobnosti, jej utváraní, dyna-

mike, štruktúre a interakcie so sociálnym prostredím.

Vývoj výskumného zamerania v histórii

50. roky 20. storočia: senzorika (vytváranie podmienených reflexov v rôznych senzorických modalitách)

60. roky 20. storočia: percepcia (vnímanie vo vzťahu k učeniu)

70. roky 20. storočia: pamäť (spôsoby uchovávaní informácií), laterálna psychológia práce

80. roky 20. storočia: myslenie (kognitívne funkcie osobnosti ako regulátory činnosti), inžinierska psychológia

90. roky 20. storočia: inteligencia; kreativita; environmentálna psychológia; história psychológie na Slovensku; záťaž, zvládanie a adaptácia; kognitívne štýly; kvalita života

10. roky 21. storočia: zvládanie involučných zmien vo vyššom veku; religiozita, spiritualita; a osobnosť; múdrosť, životné cnosti; tvorivosť a sociálna inteligencia
20. roky 21. storočia: rozhodovanie

Vydávanie časopisu

ÚEP SAV vydáva karentovaný impaktovaný časopis STUDIA PSYCHOLOGICA v anglickom jazyku (od roku 1956).

Významný prínos pre psychologické vedy v histórii

- vytvorenie paradigmy o psychickej realite, ktorá sa prejavuje ako psychická reflexia a psychická regulácia;
- psychologicko-medicínsky prínos v skúmaní a poznaní problematiky párovej súčinnosti orgánov a funkcií v človeku;
- revidovanie a obohatenie psychologických poznatkov o poznávacích procesoch človeka (vnímanie, pamäť, myslenie, inteligencia, múdrosť, tvorivosť a rozhodovanie);
- vytvorenie bio-psycho-envi modelu osobnosti; potvrdenie vplyvu environmentálnych neurotoxínov na psychický (kognitívny) vývin detí;
- príspevok k tvorbe „Big Five“ metodológie psychológie osobnosti (slovenská verzia metodiky);
- sformulovanie originálneho, komplexného trojúrovňového modelu kvality života;
- rozšírenie poznatkov o únave, cirkadiánnych rytmoch, štýloch zvládania záťaže;
- rozšírenie poznatkov o adaptačných problémoch adolescentiek a adolescentov, psychologickej adaptácii na starnutie a psychologických aspektov spirituality;
- rozpracovanie psychológie posudzovania a rozhodovania.

Vybrané významné autorské monografie v histórii ústavu (chronologicky)

- Uherik, A. (1965). *Bioelektrická aktivita kože a jej využitie v experimentálnej psychológii*. Bratislava, Vyd. SAV, 197 s.
- Stríženec, M. (1966). *Psychológia a kybernetika*. Bratislava, Vyd. SAV, 241 s.
- Šípoš, I. (1977). *Pamäť a znovupoznanie*. Bratislava: Veda, 205 s.
- Halmiová, O. (1981). *Pamäťová hľadacia činnosť*. Bratislava: Veda, 128 s.
- Daniel, J. (1984). *Psychická záťaž v laboratórnych a terénnych podmienkach*. Bratislava: Veda, 236 s.
- Kováč, D. (1985). *Teória všeobecnej psychológie*. Bratislava, Veda, 348 s.
- Ruisel, I., & Ruiselová, Z. (1990). *Vybrané problémy psychológie poznávania*. Bratislava: Veda, 320 s.
- Stríženec, M. (2001). *Súčasná psychológia náboženstva*. Bratislava: IRIS, 237 s.
- Ruisel, I. (2004). *Inteligencia a myslenie*. Bratislava: IKAR, 432 s.
- Halama, P. (2007). *Zmysel života z pohľadu psychológie*. Bratislava, Slovak Academic Press, 223 s.
- Kováč, D. (2007). *Psychológiou k metanoi*. Bratislava, Veda, 475 s.
- Jurčová, M. (2009). *Tvorivosť v každodennom živote a vo výskume*. Bratislava, Iris, 265 s.
- Bačová, V. (2009). *Súčasný smery v psychológii: Hľadanie alternatív pozitivizmu*. Bratislava, VEDA (2.dopl. a upr.vydanie), 284 s.
- Ruisel, I. (2010). *Poznávanie v historických súvislostiach*. Ústav experimentálnej psychológie SAV. Bratislava: Slovak Academic Press, 439 s.

Najvýznamnejšie časopisecké štúdie podľa ohlasov vo WOS

Štúdie, kde je zamestnanec ústavu prvým autorom/autorkou

- Daniel, J., & Potašová, A. (1989). Oral-temperature and performance in 8h and 12h shifts. *Ergonomics*, 32(7), 689-696.
- Ficková, E. (1999) Personality dimensions and self-esteem indicators relationships. *Studia Psychologica*, 41(4), 323-328.
- Kováč, D. (2003). Quality of life: A paradigmatic challenge to psychologists. *Studia Psychologica*, 45(2), 81-101.
- Jurčová, M., & Sarmány Schuller, I. (1993). Kognitívny štýl „šírka kategorizácie“. *Československá psychologie*, 37(1), 1-13.
- Kováč, D. (2001). Kvalita života – naliehavá výzva pre vedu nového storočia. *Československá psychologie*, 45(1), 34-44.
- Kusá, D. (2002). Psychological androgyny in gender ambience: Considerations on gender variations. *Studia Psychologica*, 44(4), 347-357.
- Ficková, E. (2001). Personality regulators of coping behavior in adolescents. *Studia Psychologica*, 43(4), 321-329.
- Ruisel, I. (1996). Implicit theories of intelligence in adolescents. *Studia Psychologica*, 38(1-2), 23-33.
- Stríženec, M. (2001). Psychologické aspekty spirituality. *Československá psychologie*, 45(2), 118-126.
- Halama, P., & Dědová, M. (2007). Meaning in life and hope as predictors of positive mental health: Do they explain residual variance not predicted by personality traits? *Studia Psychologica*, 49(3), 191-200.

Štúdie, kde je zamestnanec ústavu súčasťou širšieho kolektívu

- Terracciano, A., Abdel-Khalek, A.M., Adam, N., Adamovová, L., ... Ficková, E., ... et al.

- (2005). National character does not reflect mean personality trait levels in 49 cultures. *Science*, 310, 96-100.
- Hendriks, A.A.J., Perugini, M., Angleitner, A., ... Ruisel, I. ... et al. (2003). The five-factor personality inventory: Cross-cultural generalizability across 13 countries. *European Journal of Personality*, 17(5), 347-373.
- Furnham, A., Rakow, T., Sarmány-Schuller, I. et al. (1999). European Differences in Self-Perceived Multiple Intelligences. *European Psychologist*, 4(3), 131-138.
- Duncko, R., Makatsori, A., Ficková, E. et al. (2006). Altered coordination of the neuroendocrine response during psychosocial stress in subjects with high trait anxiety. *Progress In Neuro-Psychopharmacology & Biological Psychiatry*, 30(6), 1058-1066.

Pohľady zvonku

I have enjoyed being a visiting researcher at the IEP (Institute for Experimental Psychology) SAS for a few times since 2008. This institute is unique in the sense that it conjuncts the German quality of work, the Austrian fine feeling in collegial relations and Swedish freedom in research. Fine and warm humor shapes the nice atmosphere at the seminars and unites the generations of the researchers at the institute making it Slovakian. Thanks to this atmosphere the work at the IEP SAS is marked by remarkable continuity through generations enthusiastically reaching into the future. The research at the institute is marked through impressive balance of basic and applied studies showing the relevance of the studies for everyday life of people outside of the Academy. The other sign of institutional continuity of IEP SAS is the publishing activity, namely the journal Studia Psychologica that is issued since 1956. One can wish that it goes on into the future for decades.

The colleagues at the IEP SAS impressed me by their wide international experience which they have collected over the world, many of them speak many languages. Being asked to help the colleagues means not just help, but really sharing their experience. It is my pleasure to join the IEP for doing my research!

Oleksiy Polunin Dr.phil., DrSc.,
leading researcher
Institute of Social and
Political Psychology,
Kyiv

Ekonomická veda sa v zásade robí za stolom. Ekonómovia si najprv vymyslia predpoklady o racionálnych a dobre informovaných ľuďoch, a dokonale fungujúcich trhoch. A potom tieto predpoklady dokazujú pomocou vyššej matematiky. Mňa vždy udivovalo, ako málo sa v ekonómii využívali štandardné vedecké postupy: pozorovanie a experiment. Preto ma nadchla Nobelova cena za (behaviorálnu) ekonómiu, ktorú v roku 2002 dostal psychológ Daniel Kahneman. Experimenty v laboratóriu i v teréne ukázali, že skutoční ľudia sa správajú úplne inak ako papieroví „ekonomickí agenti“.

Na Ústave experimentálnej psychológie (ÚEP SAV) som našiel skvelých ľudí a vynikajúcich vedcov. V rámci interdisciplinárnej spolupráce sme testovali fungovanie Prospektovej teórie v laboratóriu. V iných experimentoch sme sa zas veľa dozvedeli o tom, ako ľudia prijímajú komplexné voľby. Takisto sme vykonali viacero veľkoplošných reprezentatívnych výskumov, ktoré nám veľa povedali o usudzovaní a rozhodovaní pri ekonomických otázkach. S kolegami z ÚEP SAV nerobíme výskum pre výskum, ale snažíme sa nachádzať praktické riešenia pre ekonomické a sociálne politiky. Teší ma, že v ÚEP SAV sa touto problematikou zaoberajú aj mladí, no nadaní ľudia, ktorí chápu význam interdisciplinárneho výskumu. Ústav experimentálnej psychológie

SAV dnes patrí k tomu najlepšiemu, čo v sociálnych vedách na Slovensku máme. Verím, že tak tomu bude aj v ďalších 60 rokoch.

doc. Ing. Vladimír Baláž, PhD., DrSc.
Prognostický ústav SAV
Bratislava

V kontexte európskej vedy je Ústav experimentálnej psychológie Slovenskej akadémie vied výnimočným miestom. Až na pár úctyhodných výnimiek (napr. Max Planck Institute) v Európe neexistujú nezávislé výskumné pracoviská mimo univerzitnej pôdy. Ak chcú mladí rozvíjať akademickú kariéru v psychológii na Slovensku, tak je rozhodne tým pravým miestom. Sám som strávil na tomto pracovisku niekoľko užitočných rokov. Mali by sme si viac vážiť a ochrániť výnimočnosť tohto miesta.

Mgr. Miroslav Sirota, PhD.
Faculty of Arts and Social Sciences
Kingston University
Surrey

First time I have visited the Institute of Experimental Psychology I was both intimidated and charmed with the friendly welcome I received. I have noticed there a particular scientific atmosphere, where people are eager to listen to each other attentively and ask pertinent questions. My luck turned out to be even greater – I came to IEP in the year of the 60th anniversary and I had a unique opportunity to hear stories about people, who were creating the Institute over the decades. I saw silhouettes of scientists devoted to their research and people with many interests that make them full-blooded and I saw them not only in history but also around me. Starting from doctoral students to experienced professors, everyone adds to the warm climate combining petty conversations and a great dedication to science. Personal attributes and experience effect

at the Institute in a synergistic team work aiming at capturing the substance of studying that is a cautious acquisition of actual knowledge.

Returning, however, to the sentence above, there is one sweeter thing that comes to my mind, namely doing so in the right place among creative and open-minded people. Indeed, I have learnt here many things of which I praise the most the firm conviction that social realm, seen as a multi-sided phenomenon, is worth asking questions and seeking answers, as what we find at the end helps us to better understand the world we all live in. Therefore, paraphrasing old British greetings, I wish You all: many happy research!

Magdalena Adamus, PhD.
Cracow University of Economics
Cracow

Pohľady zvnútra na ÚEP SAV dnes

Pôsobenie na ÚEP SAV mi umožňuje nestratiť kontakt s vedou, ktorá je mojou vášňou. Umožňuje mi získať nadhľad nad súčasnou každodennosťou a na chvíľu sa zamerať na budúcnosť. Ústav experimentálnej psychológie, aj celá inštitúcia SAV je miesto, kde sa môžem obklopiť ľuďmi so šľachetnými hodnotami ako preferencia racionality, logiky, systematického poznávania a humanizmu. ÚEP SAV je inštitúcia, v ktorej majú ľudia radosť z riešenia problémov a neboja sa pýtať otázky. Tieto prvky sú tak pre mňa osobne, ako aj súčasnú spoločnosť, veľmi dôležité.

Osobne pre mňa je pôsobenie na ústave obrovským príspevkom k môjmu odbornému a vedeckému rastu. Skvelé, otvorené a neformálne vedecké prostredie, ktoré je plné mnohých veľmi schopných vedcov. Vynikajúce a ľudské vedenie ústavu a široké možnosti rastu. Skvelý kolektív,

ktorý poradí a neraz významne inšpiruje. Som veľmi spokojný.

Práca v skvelom tíme, kde výskum a hľadanie súvislosti nie je povinnou jazdou, ale životnou vášňou. Komunikácia s ľuďmi, ktorí sú tak trochu iní, v tom najlepšom význame slova. Inšpirácia a možnosť hrať sa s nápadmi, a prinášať nové pohľady na veci.

ÚEP SAV bol a je mojím bezpečným prístavom - najprv som doňho vstúpila, lebo som ešte mala chuť študovať a venovať sa tomu, čo ma bavilo, predtým, ako skočím do ohňa skutočnej psychologickéj praxe. Po čase som začala vystrkovať rožky a namáčať si palec pravej nohy do skutočnej práce s ľuďmi, a neskôr som sa do nej pustila aj po kolená, ale vždy bolo príjemné vrátiť sa zase na známe brehy ústavu - až sa stal pre mňa miestom, ktoré by som bez vážneho dôvodu len tak ľahko nevymenila. Hoci som v priebehu pätnástich rokov prešla od počiatočného nadšenia aj fázou vyhorenia, pochybností a hľadania nového zmyslu tejto práce, vrátane dlhodobej krízy z nedostatočného finančného zabezpečenia, druhá vlna nadšenia ma doteraz neopustila a omnoho viac ako predtým si vážim tú slobodu robiť čo ma napína, podporu a istotu, ktorú mi ústav a ľudia, čo ho vytvárajú, po všetky tie roky dodáva.

Ústav mi vytvoril nielen optimálne podmienky, ale i poskytol cenné výzvy pre moje celoživotné výskumné aktivity.

ÚEP SAV bol pre mňa príležitosť nájsť sa ako vedec a nájsť tu aj skvelých ľudí, z ktorých sa mnohí stali moji blízki priatelia. Byť v prostredí, ktoré je slobodné, otvorené novým myšlienkam a neustálemu učeniu sa nových vecí. ÚEP SAV je pre mňa viac

*ako len práca – čo dokážu pochopiť len tí,
ktorí robia to, čo ich naozaj baví.*

*Ústav experimentálnej psychológie je pre
mňa: Útočiskom, bezpečným prístavom,
kde sa môžem slobodne realizovať.
Empirickým dôkazom sily ľudského umu.
Pracoviskom, ktoré srší energiou a in-
venciou.*

Slovenská psychologická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied

Vznik: **jar 1958** (vznik Československej spoločnosti pre psychológiu)

História Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV

Vznik Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV (SPS) sa bezprostredne viaže na Zaujímavý psychologický krúžok (ZPK) pri pôvodnom pracovisku (Psychologický kabinet SAV, najprv ako súčasť oddelenia Filozofického ústavu, ktorý viedol Miroslav Bažány), a ktorého päťročná činnosť viedla k vzniku samostatnej SPS.

Začiatky organizovanej psychologickéj činnosti a psychologického života sú však spojené s celoštátnou konferenciou v Smoleniciach v roku 1957, kde sa nastolili aj otázky štruktúry ČSPS a miesta SPS v nej. I keď obe spoločnosti spolupracovali, mali značnú autonómiu, a tento stav trval až do prelomového roku 1989, kedy pôvodná ČSPS sa transformovala do Českomoravskej psychologickéj spoločnosti (ČMPS) a SPS neprestávala pôsobiť pod pôvodným názvom.

SPS pri SAV sa už krátko po svojom vzniku stala dôležitou organizačnou odbornou bázou psychologického života na Slovensku. Významnými aktivitami boli zjazdy slovenských psychológov, napr. 1. Zjazd bol v roku 1963 (Smolenice) a zúčastnilo sa ho 103 psychológov. Tento zjazd bol kľúčovým pretože sformuloval úlohy rozvíjať psychológiu v teórii aj praxi. Na základe záverov zjazdu bol napr. založený v roku 1964 Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie so Strediskom pre psychodiagnos-

tické pomôcky. K záverom 1. Zjazdu slovenských psychológov sa viaže aj vznik Strediska pre teóriu a prax školského a profesionálneho poradenstva, neskôr ústavu Poradenstva v profesijnom a biodromálnom poradenstve, ktorý viedol J. Koščo.

Charakteristika SPS pri SAV

Najvyšším orgánom SPS pri SAV je Valné zhromaždenie, ktoré pravidelne organizujeme pri príležitosti Zjazdov SPS, resp. pri príležitosti Psychologických dní. Predsednícke a organizačné funkcie zastávali vždy významní slovenskí psychológovia, medzi nimi pracovníci Ústavu experimentálnej psychológie SAV, ako Ivan Šípoš, Jozef Daniel, Michal Striženec, Imrich Ruisel, Ivan Sarmány-Schuller, Damián Kováč, ktorý bol navyše aj predsedom Československej psychologickéj spoločnosti.

SPS pri SAV je členom medzinárodnej únie psychológie IUPsyS, spolupracuje so Slovenskou komorou psychológov (SKP), v ostatnom čase sa podieľa aj na príprave novelizácie zákona o psychologickéj činnosti, spoločne kreuje Etickú komisiu (SPS a SKP).

Činnosť SPS pri SAV

Hlavnou činnosťou SPS pri SAV bolo a je aj podľa súčasných stanov „...podpora a rozširovanie psychológie ako vedy i praktickej disciplíny, usiluje sa o rozvoj a využívanie psychologických poznatkov v spoločnosti“. Tieto aktivity sa dejú hlavne v organi-

zovaní vedeckých a odborných podujatí, ktorých býva v bežnom roku okolo 15-20. Z najdôležitejších sú to medzinárodné konferencie „Psychologické dni“ (PD). Okrem PD sú významné Zjazdy SPS (pod názvom Zjazd slovenských psychológov), a aj Študentské psychologické dni. Obe konferencie majú podobu bienále a geograficky sú organizované raz v Česku a raz na Slovensku.

Vydávanie zborníka a bulletinu

Z konferencií, ktoré SPS pri SAV tradične organizuje s ČMPS, vydáva konferenčné materiály, recenzovaný zborník, ktorý má pravidelne viac ako 500 strán textu.

SPS pri SAV vydáva dvakrát ročne aj informačný bulletin Psychofórum, v ktorom prináša pravidelne informácie o podu-

jatiach SPS ale aj iných odborných a vedeckých podujatiach na Slovensku a vo svete, približuje činnosť jednotlivých psychologických pracovísk, prináša recenzie, pravidelné diskusné rubriky a fóra, jubileá a pod.

Ocenenia

Najvyšším ocenením významných psychológov je plaketa Antona Jurovského, zakladateľa-otca slovenskej psychológie, nositeľmi sú napr. Damián Kováč, Veronika Kovaliková, Ladislav Košč, Vladimír Černý, Jozef Koščo, Ján Ch. Raiskup, Andrej Stančák, a iní slovenskí kolegovia, ale aj významný americký psychológ, Robert Sternberg.

**Riaditelia a riaditeľka
Ústavu experimentálnej
psychológie SAV**

doc. PhDr. Miroslav Teofil BAŽÁNY, CSc.

* 14.07.1923

† 30.01.1998

Akademické a vedecké hodnosti

1946 – Filozofická fakulta, Univerzita Komenského

1961 – kandidát vied (Univerzita Komenského)

1963 – docent (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1955 – 1959

Miroslav T. Bažány sa do histórie slovenskej psychológie jednoznačne zapísal ako významný iniciátor a organizátor rozvoja psychológie na Slovensku v rokoch 1946-1968. Svoju kariéru začínal ako riaditeľ Psychotechnického ústavu (zrušeného v roku 1950). Založil Psychologické oddelenie Filozofického ústavu SAV (1952), z ktorého vzniklo Psychologické laboratórium SAV (1955) ako prvé vedeckovýskumné pracovisko psychológie na Slovensku – predchodca súčasného Ústavu experimentálnej psychológie SAV. Vydanie ročenky Psychologického laboratória SAV (1955) sa stalo predchodcom slovenského karentovaného časopisu *Studia Psychologica*. Bol tvorcom a realizátorom koncepcie psychologickéj výchovnej starostlivosti o dieťa.

Založil Psychologickú výchovnú kliniku v Bratislave (1957), Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP, 1964) a Inštitút špeciálnej a liečebnej pedagogiky (1968). Zorganizoval slovenský

preklad svetového bestselleru *Experimentálna psychológia* (Woodworth, Schlosberg, 1959), vytvoril Stredisko pre psychodiagnostické pomôcky (1966) a založil časopis *Psychológia a patopsychológia dieťaťa* (1967), na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského vybudoval Laboratórium porovnávej psychológie a fyziológie (1969).

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

V rokoch 1968 – 1989 pracoval ako expert pre UNESCO, čo ho zaviedlo do rôznych rozvojových krajín. V Iráne pôsobil ako expert na funkčnú alfabizáciu, v Turecku spolupracoval na reforme školstva a jeho cesty smerovali i do Hondurasu, do Guatemaly, Afriky a Sudánu. V závere svojej kariéry sa stal dekanom Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského.

Pedagogická činnosť

V rokoch 1964 – 1969 bol vysokoškolským učiteľom na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského a riaditeľom VÚDPaP. Neskôr sa stal dekanom Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského, túto pozíciu zastával od roku 1991 do roku 1997.

Najvýznamnejšie publikácie

- Bažány, M. T. (1947). *Orientation professionnelle et scolaire*, Pour l'Ere Nouvelle. Paríž, 11 s.
- Bažány, M. T. (1950). *Komplexný výskum efektívnosti pracovného procesu*. ČSÚP Bratislava, 39 s.
- Bažány, M. T. (1954). Učenie o vyššej nervovej činnosti a psychológii, *Filozofický časopis SAV*, 12 s.
- Bažány, M. T. (1956). Psychologická výchovná starostlivosť o deti. *Psychologický zborník*, 8 s.
- Bažány, M. T. (1958). *Afektívna hodnota farieb*. Výskumná správa SAV, Bratislava, 176 s.

- Bažány, M. T. (1964). *Poruchy učenia a správania u detí v predškolskom veku*. Výskumná práca VÚDPaP, Bratislava.
- Bažány, M. T. (1965). *Reforma vzdelávania špeciálnych pedagógov*. FF UK, 37 s.
- Bažány, M. T. (1970). *Methodological Guide for Functional Literacy*. UNESCO, Isfahán, 90 s.
- Bažány, M. T. (1972). *Evaluation Methods for Educational Field Projects*. UNESCO, Paríž, 135 s.

Povedali o ňom

„Osobitne tu chceme vyzdvihnúť jeho profesionálnu statočnosť. Nielenže sa kolegov zastal, ale nerozmýšľal o vlastnom riziku, keď išlo o potrebu umiestniť, prijať, zamestnať kolegu [politicky] „postihnuteľného“, nech by mu bol akokoľvek vzdialený.“

Damián Kováč, Veronika Kováliková
(1998)

prof. PhDr. Damián KOVÁČ, DrSc.

„Polepšime sa!“

* 03.08.1929

Akademické a vedecké hodnosti

1952 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1953 – doktor filozofie (PhDr., Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1959 – kandidát vied (Slovenská akadémia vied)

1969 – doktor vied (Slovenská akadémia vied)

1996 – docent (Masarykova univerzita)

1999 – profesor (Univerzita Komenského)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1952 - súčasnosť

(od roku 2010 ako emeritný vedecký pracovník)

Profesor Kováč stál na čele Ústavu experimentálnej psychológie SAV od roku 1960 a na tomto poste pôsobil 31 rokov a 6 mesiacov. V 60. rokoch založil svojho času jediný karentovaný psychologický časopis východnej Európy „Studia Psychologica“, v ktorom zastával úlohu hlavného redaktora do roku 2008.

Úspešným a v tom čase odvážnym činom bolo tiež iniciovanie a organizovanie Stretnutí psychologov podunajských krajín. Prvé stretnutie, ktoré organizoval, začali od roku 1967. Vytvoril tak príležitosť nie len pre slovenskú psychologickú komunitu, ale aj

pre nekonformných vynikajúcich vedcov zo Sovietskeho zväzu, stretnúť sa s kolegami z druhej strany železnej opony. Vďaka tomu si mohli bezprostredne vymieňať najnovšie poznatky a viesť neformálne rozhovory o vedeckých aktivitách.

Najprv pôsobil na Psychologickom oddelení Filozofického ústavu SAV (1952 - 1953), z ktorého sa v roku 1955 utvorilo Psychologické laboratórium SAV. V roku 1960 sa postavil na čelo laboratória. Vďaka zanietenej práci a rozšíreniu počtu zamestnancov sa v roku 1963 laboratórium transformovalo na Ústav experimentálnej psychológie SAV, ktorý profesor Kováč viedol až do roku 1991.

Vedecké smerovanie

Vedecký záujem profesora Kováča sa sústreďuje najmä na oblasť vnímania, pamäti, psychomotoriky, viacjazyčnosti, lateralitu. Dôležitý je tiež jeho podiel na rozvoji metodológie psychológie, všeobecnej psychológie, histórie psychológie, environmentálnej psychológie a tém kvality života. Je zakladateľom Bratislavskej školy experimentálnej psychológie uznávanej aj v zahraničí, vytvoril integračnú mezoteóriu osobnosti a transkultúrny model kvality života. V súčasnosti sa Damián Kováč orientuje aj na históriu psychológie na Slovensku.

Výskum profesora Kováča je známy na Slovensku aj v zahraničí. V rokoch 1969 - 1970 bol spoluriešiteľom na grante z oblasti psychológie vnímania na Psychologisches Institut - Universität Münster. Medzi rokmi 1991 - 1993 bol vedúcim slovenskej časti medzinárodného projektu z oblasti mediálnej psychológie v Institut für empirische Medienforschung, Ludwig Boltzmann Gesellschaft, Wien.

Pedagogická činnosť

Damián Kováč vyučoval na väčšine slovenských univerzít a tiež na niektorých zahraničných: Katedra psychológie Pedagogickej fakulty v Trnave (1962 - 1968), Psychologisches Institut, Universität Wien (1969 - 1970), Katedra psychológie FF UPJŠ v Košiciach (1971 - 1975), Erziehungswissenschaftliche Fakultät, Universität Klagenfurt (1991), Katedra inžinierskej pedagogiky a psychológie Materiálno-technologická fakultá STU v Bratislave (2010), Katedra psychológie Humanistickej fakulty Trnavskej univerzity (1993 - 1996), Katedra psychológie FF UCM Trnavskej univerzity (1997 - 1998), Katedra psychológie a patopsychológie PF UK v Bratislave (1999 - 2003).

Školil viac ako 33 doktorandov, z ktorých 4 sa stali univerzitnými profesormi.

Ocenenia, členstvá

- 1980 Plaketa W. Wundta od International Union of Psychological Sciences pri príležitosti storočnice psychológie
- 1989 Strieborná medaila SAV
- 1989 Čestná zlatá medaila Slovenskej lekárskej spoločnosti
- 2001 Ocenenie za celoživotnú činnosť od Európskej únie psychológie práce a organizačnej psychológie
- 2002 Plaketa Antona Jurovského za zásluhy na rozvíjaní psychologickéj vedy na Slovensku
- 2004 Zlatá medaila SAV
- 2009 Cena podpredsedu vlády a ministra školstva SR za celoživotné zásluhy v oblasti vedy a techniky
- 2014 Medaila založenia Spoločnosti lekársko-slovenskej od Slovenskej lekárskej spoločnosti

Damián Kováč je čestným členom viacerých psychologických spoločností na Slovensku aj v zahraničí. Čestné členstvo mu bolo udelené v Deutsche Gesellschaft für Psychologie, v Slovenskej psychologickéj spoločnosti, v Slovenskej komore psychológov a v Slovenskej lekárskej spoločnosti pre vyššie funkcie mozgu.

K mnohým významným funkciám, ktoré profesor Kováč zastával, patria aj nasledovné: člen predsedníctva SAV (1982 - 1986), predseda Vedeckého kolégia SAV pre psychológiu a pedagogiku (1978-1990), predseda Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV (1978 - 1983), predseda Československej psychologickéj spoločnosti pri ČSAV (1978 - 1985), predseda komisie pre obhajobu doktorských dizertačných prác z psychológie (1986 - 1989), zakladateľ a hlavný redaktor časopisu Studia Psychologica (1965 - 2007).

Najvýznamnejšie publikácie

Profesor Kováč je autorom 5 monografií, z toho jedna bola publikovaná v Nemecku, editorom a spoluautorom 6 kníh, jedna z nich bola publikovaná v bývalom Sovietskom zväze a autorom viac ako 530 článkov, z ktorých je viac ako polovica publikovaná v karentovaných časopisoch. Medzi jeho najznámejšie publikácie patria:

- Kováč, D. (1985). *Teória všeobecnej psychológie*. Bratislava: Veda.
- Kováč, D. (1990). *Theoretische Fragen der allgemeinen Psychologie*. Berlin: Volk und Wissen.
- Kováč, D. a kol. (1995). *Ústav experimentálnej psychológie SAV 1955 - 1995. Jeho prínosy k rozvoju psychológie na Slovensku (I.)*. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Kováč, D. a kol. (1998). *Naše vstupy do novodobého psychologického poznania v medzinárodnom kontexte*. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Kováč, D. (Ed.) (2003). *K problémom kultivácie integrovanej osobnosti na prahu 21. st.* Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Kováč, D. (2004). Quality of Life: A megaconcept of coming époque. *Psychology Science*, 46, 177-186.
- Kováč, D. a kol. (2005). *Polstoročné jubileum Ústavu experimentálnej psychológie SAV 1955 - 2005 a jeho prínos ku kontinuálnemu vývoju psychológie na Slovensku (II.)*. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Kováč, D. a kol. (2005). *Psychológia pre budúcnosť*. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Kováč, D. (2006). *Kultiváciou osobnosti k excelentnej kvalite života*. In I. Ruisel et al. (Eds.), *Úvahy o inteligencii a osobnosti (11-38)*. Bratislava: Slovak Academic Press.
- Kováč, D. (2006). O múdrom (hlúpom) konaní v bežnom živote. In I. Ruisel (Ed.),

Múdrost' – inteligencia – osobnosť (34-39). Bratislava: Don Bosco.

Kováč, D. (2007). *Psychologiu k metanoi*. Bratislava: Veda.

Kováč, D. (2007). Psychology of the quality of life in the activities of Slovak psychologists. *Studia Psychologica*, 49, 101-116.

Kováč, D. (2008). Fifty years of *Studia Psychologica* – a unique past despite everything. *Studia Psychologica*, 50, 7-10.

Kováč, D. (2013). *Umne starnúť*. Bratislava: Veda.

Zaujímavosti, perličky

Málokto vie, že profesor Kováč bol v druhej polovici 80. rokov po H. J. Eysenckovi druhým najcitovanejším autorom v psychologickej komunite v Čechách a na Slovensku.

Profesor Kováč bol na rozhraní 60. a 70. rokov celý akademický rok hosťujúcim profesorom Viedenskej univerzity. V tejto funkcii bol ako prvý Slovák a po Sigmundovi Freudovi, druhý hosťujúci profesor psychológie na tejto univerzite.

Pri zakladaní karentovaného časopisu *Studia Psychologica* musel prekonať pomerne náročné prekážky, keďže v tom čase sa u nás psychologické vedy nemohli naplno rozvíjať. Založenie časopisu zároveň umožnilo bližší kontakt s mnohými psychologickými pracoviskami, a to nielen v Európe.

Povedali o ňom

“Jeden z nestorov psychológie na Slovensku. Prísny vedec. Dôležitý “ochranca” psychológie v zložitom období normalizácie. Ako človek má v sebe silu, ktorá ho viedla byť najlepším. V seniorskom veku mu pomáha zvládať neľahkú osobnú situáciu a zdravotné ťažkosti, čo je obdivuhodné.”

Lenka Čičmanová

“Profesora Kováča poznám od roku 1981, kedy som do ÚEP SAV nastúpila ako jeho asistentka do výskumného tímu laterality – tu, pod vedením jedného z najvýznamnejších slovenských psychológov, som mala možnosť zbierať svoje prvé odborné skúsenosti na poli vedy. Prof. Kováča som si však vážila nielen ako vedca, ale aj ako človeka – bol to príjemný, kultivovaný kolega, vždy dokonale upravený a pozitívne naladený, s nadštandardným pracovným nasadením i výkonom, a silnou, vnútorne úprimnou a hlbokou angažovanosťou pre psychológiu ako vedu, ktorá bola a stále je, jeho celoživotnou láskou. Z Damiána vždy sršal život, bol pozitívne dynamický,

ambiciózny, ale aj ľudsky citlivý. A vynikajúci rečník a prednášateľ – vedel prirodzene zaujať. Osobne som vždy obdivovala aj jeho jazykový cit a ľahkosť, s akou vedel formulovať aj tie najzložitejšie myšlienky, pričom vždy dôsledne dbal aj na čistotu nielen odborného jazyka. Za roky spoločného pôsobenia na ústave sme zažili aj neľahké chvíle, napríklad rozpad ÚEP SAV v časoch tzv. Nežnej revolúcie, no ustáli sme ich a som rada, že som sa rozhodla zotrvať na materskom pracovisku, kde dlhoročnou kotvou a inšpirátorom pre prácu vo vede mi bol aj profesor Damián Kováč.”

Jana Kordačová

PhDr. Michal STRÍŽENEC, DrSc.

„...sme tu na svete preto, aby sme spolupracovali na rozvíjaní tohto pozemského života, ktorý je predpokladom budúceho života, pôvodcom ktorého je Stvoriteľ-Boh.“

* 19.09.1932

Akademické a vedecké hodnosti

1955 – odbor psychológia a pedagogika (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1960 – kandidát vied (Univerzita Komenského)

1960 – doktor filozofie (PhDr., Univerzita Komenského)

1987 – doktor vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

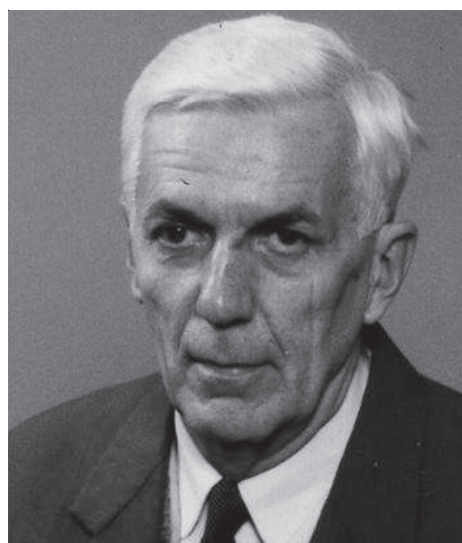
1954 – súčasnosť

(od roku 2010 ako emeritný vedecký pracovník)

Počas svojej kariéry zastával Michal Stríženec v ÚEP viaceré dôležité funkcie. Bol vedeckým tajomníkom ÚEP SAV (1970 - 1990), zástupcom riaditeľa ÚEP SAV, neskôr jeho riaditeľom (1991 - 1999).

Vedecké smerovanie

Od roku 1960 sa Michal Stríženec pod novým vedením Psychologického labora-

tória SAV začal orientovať na kognitívne procesy ako funkcie osobnosti. Neskôr sa na oddelení psychológie práce zamerával na inžiniersku psychológiu.

Michal Stríženec na začiatku sústreďoval svoju prácu v oddelení psychológie práce na výskum korelátov pracovného výkonu. Postupne prešiel ku kontextu inžinierskej psychológie a sledoval tiež aj najnovšie trendy vo výskume vzťahov kybernetiky a psychológie (človek a počítač), v ktorom bol expertom európskej úrovne. Z tejto témy prešiel do experimentálneho výskumu kognitívnych procesov ako funkcií osobnosti, v kontexte psychomotoriky, percepcie, pamäti, myslenia alebo rozhodovania.

Po roku 1989 sa začal intenzívne a systematicky venovať dovedy tabuizovanej téme – psychológii náboženstva a spirituality. Vydal prehľad zahraničného stavu paradigmy v týchto témach, optimalizoval

zahraničné metodiky (škály, dotazníky) pre slovenské podmienky a realizoval viaceré empirické výskumy. Michal Stríženec bol v oblasti psychológie náboženstva a spirituality medzinárodne uznávaným priekopníkom. Na túto tému publikoval prvé knihy v Československu. Neskôr sa Michal Stríženec venoval psychológii myslenia a najnovšie finančnej psychológii.

Pedagogická činnosť

Michal Stríženec bol aktívnym externým pedagógom na Katedre psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v rokoch 1969 - 1989. Viedol tu prednášky o aplikácii kybernetiky v psychológii a o inžinierskej psychológii. V rokoch 1993 - 2009 viedol výberovú prednášku: Psychológia náboženstva. Na Katedre psychológie FH TU viedol v r. 1994 - 2005 prednášku: Psychológia náboženstva. Od r. 2001 do r. 2006 prednášal psychológiu náboženstva aj na TF TU. Nepretržite pôsobil ako konzultant diplomových prác. Vyrcholil 6 aspirantov a 3 doktorandov.

Ocenenia, členstvá

1978 Medaila SAV k 25. výročiu SAV
1982 Strieborná plaketa Ľudovíta Štúra
1982 Cena rektora UK v Prahe za učebnicu
1992 Zlatá čestná plaketa Ľudovíta Štúra
1997 Medaila SAV za rozvoj vedy
2010 čestné uznanie a ocenenie za celoživotné dielo a jeho prínos v oblasti psychológie
2010 Vedec roka 2010

Michal Stríženec bol počas svojej kariéry členom viacerých organizácií, napríklad Rady P SAV pre vedeckú výchovu (1998 - 2005), Slovenskej komisie pre vedecké hodnoty (1998 - 2001), Slovenskej psycho-

logickej spoločnosti pri SAV, členom a predsedom Slovenskej kybernetickej spoločnosti pri SAV, predsedom Vedeckého kolégia pre psychológiu a pedagogiku SAV (1995 - 1999), podpredsedom grantovej komisie VEGA pre vedy o človeku, predsedom Komisie pre obhajoby doktorských prác z psychológie, bol členom viacerých konferenčných programových a organizačných výborov.

Najvýznamnejšie publikácie

- Stríženec, M. (1961). K otázke využitia teórie informácie v psychológii. *Psychologické štúdie SAV, III.*, Bratislava, 9-38.
- Stríženec, M. (1966). *Psychológia a kybernetika*. Bratislava, SAV.
- Stríženec, M. (1968). Quelques aspects methodologique dans la recherche sur la pensée de l'operateur. *Travail humain*, 31, 3-4, 269-282.
- Stríženec, M. (1971). *Súčasná tendencie v inžinierskej psychológii* /Príspevok k systémovej ergonómii/. Bratislava, SAV.
- Stríženec, M. (Ed.). (1973). *Kybernetické aspekty živých systémov*. Bratislava, SAV.
- Stríženec, M. (1974). On research into operators thinking and decision-making. In E. Edwards, F.P. Lees, *The human operator in process control*. Taylor, London, 165-174.
- Stríženec, M. (1978). *Človek a počítač*. Bratislava, Veda SAV.
- Štikar, J., Hoskovec, J., & Stríženec, M. (1982). *Inžinierska psychologie*. Praha : SPN.
- Stríženec, M. (1992). K súčasnej psychológii náboženstva. *Československá psychologie*, 36(10), 23-32.
- Stríženec, M. (1993). Current approaches to reasoning. *Studia Psychologica*, 35(2), 101-110.
- Stríženec, M. (1995). Coping strategies and religiosity. *Studia Psychologica*, 37, 170-172.

-
- Stríženec, M. (1996). (Ed.). *Jean Piaget a slovenská veda*. Bratislava, SAV.
- Stríženec, M. (1996). *Psychológia náboženstva*. Bratislava, Veda SAV.
- Stríženec, M. (1996). Samovraždy a religiozita. *Psychiatria*, 3(1), 31-33.
- Stríženec, M. (1999). Aktuálne problémy psychológie náboženstva. *Československá psychologie*, 43(6), 563-564.
- Stríženec, M. (2001). *Súčasná psychológia náboženstva*. Bratislava, IRIS.
- Stríženec, M. (2004). Ako psychológia dnes chápe spiritualitu. *Teologický časopis*, 2, 63-74.
- Stríženec, M. (2004). Empirical approaches to spirituality. *Studia Psychologica*, 46(2), 173-177.
- Stríženec, M. (2007). *Novšie psychologické pohľady na religiozitu a spiritualitu*. Bratislava, ÚEP SAV.
- Bačová, V. & Stríženec, M. (2013). Psychológia finančného rozhodovania: Racionalita, analýza a intuícia. In R. Hanák, E. Ballová Mikušková, V. Čavojová (Eds.). *Rozhodovanie a usudzovanie IV*. Bratislava, ÚEP SAV, 131-158.
- Stríženec, M. (2014). Finančná psychológia a jej kognitívne prístupy. *Človek a spoločnosť*, 17(3), 59-76.

Zaujímavosti, perličky

Zachoval sa prvý výkaz o činnosti Michala Strížena, vtedy čerstvo nového vedecko-výskumného pracovníka na SAV, z 31. decembra 1954:

„Keďže som nastúpil od 1. septembra 1954, nemal som dostatočné skúsenosti v experimentálnej práci v laboratóriu, zamerával som sa najmä na získanie praktických skúseností v tejto oblasti (technických i psychologických). Oboznamoval som sa s technickou obsluhou aparátov a asistoval som pri prevádzaných pokusoch. Získané poznatky využijem pri výskumnej práci v roku 1955. Spolupracoval som s dr. Bažánym pri orientačnom výskume stanovenia fyziolo-

gického a psychologického prahu. Okrem toho som študoval odbornú politickú literatúru podľa stanoveného plánu (Pavlov: Sobrané spisy IV, Hudec: Elektrotechnika. Rôzne state a články z problematiky elektrofyziológie vyššej nervovej činnosti. Stalin: Ekonomické problémy, O marxizme v jazykovede, materiály X. zjazdu KSČ). Zúčastnil som sa na konferencii o rozvoji Pavlovovho učenia, ktorú usporiadala Lekárska fakulta KU. V decembri som sa zúčastnil návštevy psychologických pracovísk v Prahe za účelom oboznámenia sa s ich pracovnými metódami a technickým vybavením.“

Povedali o ňom

“Významná, jadrová, vedecká, organizačná, ideovo-kultivovaná osobnosť slovenskej psychológie.”

Damián Kováč

“Michala možno charakterizovať ako poctivého vedca so zodpovedným a spoločným prístupom k tímovej práci. Zo svojich skúseností s ním ako školiteľom mojej dizertačnej práce či spoluriešiteľom projektov by som chcel vyzdvihnúť najmä jeho záujem o iných, starostlivosť o spoločný prospech a ochotu pomáhať ostatným v ich práci a rozvoji.”

Peter Halama

“Pokojný a múdry pracant. Obdivujem na ňom jeho záujem, hĺbku a pokoru v práci i živote.”

Mária Hatoková

“Michal Stríženec - gavalier s ružou, tú nám nezabudol priniesť k sviatku.”

Daniela Kusá

“Na prvý pohľad nenápadný pán. Na druhý - skromný, pozorný človek, s jemným

zmyslom pre humor, v práci iniciatívny a spoľahlivo dochvilný, Odborník s veľkým O, ochotný generatívne zdieľať svoje vedomosti a poznatky, čo považujem za veľmi vzácné.”

Lenka Čičmanová

“Michala Stríženca obdivujem pre jeho neutíchajúci záujem o získavanie a rozširovanie poznania v rámci širokého záberu výskumných tém, pre jeho konštruktívne pripomienky, a v neposlednom rade pre jeho dobrosrdečnosť a galantnosť.”

Lenka Kostovičová

“Michalovi vďačíme za psychológiu náboženstva. Počas totalitných rokov zhromažďoval prostredníctvom svojich rodinných príslušníkov a priateľov žijúcich v slobodnom západnom svete diela klasikov aj aktuálne štúdie, s ktorými sa potom štedro delil so študentmi aj s mladými spolupracovníkmi v SAV. Od začiatku ho vnímam ako pokojného tichého pracovitého múdreho človeka a obdivujem jeho húževnatú zaujatosť pre prácu.”

Lucia Adamovová

“Michal Stríženec je pokorný, ale pritom veľký človek. Je veľmi láskavý, pozorný, vždy ochotný poradiť a pomôcť aj tým, ktorí sú len na začiatku vedeckej kariéry.”

Mária Túnyiová

prof. PhDr. Imrich RUISEL, DrSc.

„Svoju múdrosť zakladajte na ľudskosti“
(Konfucius)

* 20.03.1941

Akademické a vedecké hodnosti

1972 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1974 – doktor filozofie (PhDr., Filozofická fakulta UK)

1979 – kandidát vied (Slovenská akadémia vied)

1998 – doktor vied (Slovenská akadémia vied)

1999 – docent (Filozofická fakulta, Trnavská univerzita)

2002 – profesor (Filozofická fakulta, Masarykova univerzita)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1972 – súčasnosť

Činnosť Imricha Ruisela v ÚEP SAV ovplyvnil najmä fakt, že sa vedenie ústavu od počiatku svojej existencie zameralo na problematiku kognitívnych procesov.

Imrich Ruisel pôsobil okrem výskumnej činnosti v ÚEP SAV v rokoch 1999 až 2007 ako jeho riaditeľ. Bol taktiež vedúcim Centra excelentnosti SAV výskumu inteligencie a tvorivosti CEVIT a vedúcim Centra excelentnosti výskumu kognícií CEVKOG.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

V rámci študijných pobytov sa dostal do Nemecka (1992, 1996), v Holandsku absolvoval viacero študijných pobytov (1993, 1997 - 2008), rovnako aj vo Fínsku (1990 - 2012).

Vedecké smerovanie

Imrich Ruisel mal od mladosti rád históriu a filozofiu, v psychológii úspešne spájal svoj sklon k teoretickým úvahám s reálnymi výskumnými aktivitami. Na začiatku svojej výskumnej činnosti sa zaoberal vnímaním a pamäťou, neskôr pribudli aj témy myslenia, inteligencie a múdrosti. V rámci svojej aktuálnej výskumnej činnosti sa zaoberá

úlohou reflexiky inteligencie v prežívaní a vzťahom s prevládajúcou epistemológiou, rovnako ako aj vymedzením štruktúrnych a procesuálnych aspektov praktickej inteligencie. Výsledky jeho vedeckej práce prispeli napríklad k zmene doposiaľ tradovaných názorov o úlohe inteligencie v reálnom živote a tým aj k formovaniu kognitívneho portrétu človeka.

Pedagogická činnosť

Významnú časť vedeckej kapacity venoval profesor Ruisel aj pedagogickým aktivitám na vysokých školách. Od roku 1977 vyučoval viaceré psychologické predmety na Univerzite Komenského, konkrétne na Prírodovedeckej fakulte (1977 - 1989), na Matematicko-fyzikálnej fakulte (1991 - 1998), na Fakulte telesnej výchovy a športu (1995 - 1998), na Filozofickej fakulte (1995 - 2001), Fakulte sociálnych a ekonomických vied (2002 - 2005), Vysokej škole výtvarných umení (1998 - 2005) a Vysokej škole sv. Alžbety (2008 - 2013).

Doposiaľ prednáša psychológiu osobnosti na Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, ako aj kognitívnu psychológiu a vybrané problémy inteligencie a myslenia na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity.

Dlhodobo pôsobil v Komisii pre obhajoby kandidátskych dizertácií vo vednom odbore psychológia a v Komisii pre rigoróznú skúšku v odbore psychológia. Podieľal sa aj na činnosti Spoločnej odborovej komisie doktorandského štúdia pre odbor psychologické vedy. Sám viedol výchovu 10 doktorandov.

Pôsobí vo vedeckej rade Univerzity Konštantína Filozofa (Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva), Univerzity Komenského (Pedagogická fakulta, Filozofická fakulta) a Trnavskej univerzity (Filozofická fakulta).

Imrich Ruisel sa podieľal aj na výchove vedeckých pracovníkov na českých univerzitách a akademických pracoviskách. Je

členom Stále komise pro obhajoby disertací v oboru Psychologie v rámci Grémia pro vědecký titul Doktor věd a Komise pro obhajoby PhD z oboru psychologie na FSS MU v Brně.

Ocenenia, členstvá

- 2000 Vedec roka SR
- 2001 Čestná plaketa SAV Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách
- 2001 Pamätná medaila FF UK
- 2005 Pamätná medaila Pedagogickej fakulty UK
- 2006 Zlatá medaila SAV
- 2008 Cena SAV za vedecký výskum
- 2009 Plaketa Antona Jurovského
- 2012 Pamätná medaila Trnavskej univerzity
- 2013 Plaketa pri príležitosti 60. Výročia založenia SAV

Imrich Ruisel je členom viacerých vedeckých organizácií: European Association of Personality Psychology, International Society for the Study of Individual Differences a Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV.

Najvýznamnejšie publikácie

Dosiaľ Imrich Ruisel publikoval 190 časopiseckých publikácií a 15 monografií.

- Ruisel, I. (1973). Body rotation as a manifestation of lateral preference. *Studia Psychologica*, 15(3), 249-254
- Ruisel, I., Ruiselová, Z. (1990). *Vybrané problémy psychológie poznávania*. Bratislava, VEDA.
- Ruisel, I. (1992). Social intelligence - conception and methodological problems. *Studia Psychologica*, 34(4-5), 281-296
- Ruisel, I. (1993). What do students know about intelligence. *Studia Psychologica*, 35(3), 229-235.

-
- Ruisel, I., Ruiselová, Z. & Prokopčáková, A. (1994). Subjective aspects of problem - solving and decision-making in the context of coping. *Studia Psychologica*, 36(2), 77-89.
- Ruisel, I. (1996). Implicit theories of intelligence in adolescents. *Studia Psychologica*, 38(1-2), 23-33.
- Ruisel, I. (2000). Is the anxiety - intelligence relationship relevant? *Studia Psychologica*, 42(1-2), 3-14.
- Ruisel, I. (2000). *Základy psychologie inteligence*. Praha, Portál.
- Ruisel, I. (2004) Cognitive fallacies as barriers to thinking. *Studia Psychologica*, 46(4), 327-333.
- Ruisel, I. (2004). *Inteligencia a myslenie*. Bratislava, Ikar.
- Ruisel, I. (2005) Wisdom's role in interactions of affects and cognition. *Studia Psychologica*, 47(4), 277-289.
- Ruisel, I. (2005). *Múdrost' v zrkadle vekov*. Bratislava, Ikar.
- Ruisel, I. (2010). *Poznávanie v historických súvislostiach*. Bratislava, ÚEP SAV.
- Ruisel, I., & Prokopčáková, A. (Eds.) (2010). *Kognitívny portrét človeka*. Bratislava, ÚEP SAV.
- Ruisel, I. (2011). *Križovatky poznania*. Bratislava, ÚEP SAV.
- Ruisel, I. (2013). *Epizódy z psychológie poznania*. Bratislava, ÚEP SAV.
- Ruisel, I. (2013). *Psychológia inteligencie*. Nitra, UKF

Zaujímavosti, perličky

Okrem psychológie si dokáže Imrich Ruisel vždy vyhradiť čas aj pre šport. K športom, ktorým sa aktívne venoval, patrí najmä basketbal a futbal. Je tiež náruživým bežcom, venoval sa joggingu a behu maratónov. Lásku k športu spájal s láskou k histórii, bežal napríklad na štadiónoch v Delfách a v Olympii, gymnasióne na Rodose, na olympijských štadiónoch v Helsinkách a Štokholme, na čínskej sopke na gréckom ostrove Nisyros, v hustých lesoch v Joensuu, vo fínskej Karélii. K jeho hobby patrí aj hra na klavír a chalupa pod Čertovicou.

Povedali o ňom

„Profesor Ruisel je vždy kamarát. Je to vášnivý bežec na dlhé trate.“

Lenka Čičmanová

“Prof. Ruisel je živým dôkazom toho, že skutočný vedec nemusí byť ani výrazný extrovert, ani „dravec vedy“, ako sa to neraz očakáva podľa pomerne rozšírenej, no v podstate iracionálnej predstavy o „ozajstnom vedcovi“. Imrova osobnosť vedie ľudí k poznaniu, že ozajstný vedec disponuje predovšetkým múdrosťou - kognitívnu i ľudskou - ako odrazom hĺbky osobného poznania, na ktoré tu nasadá aj ľudsky zrelá osobnosť, typická svojou toleranciou, nadhľadom, zmyslom pre humor, vytrvalosťou a nadštandardnou šírkou i hĺbkou poznatkov. Nie každý tiež vie, že prof. Ruisel je úspešný maratónec, hrá na klavír a blívával v „Univerzítke“. Myslím, že osobnosť prof. Ruisela môže byť dôstojným príkladom múdrej skromnosti vedca i človeka nielen pre mladú generáciu ÚEP SAV”.

Jana Kordačová

prof. PhDr. Viera BAČOVÁ, DrSc., rodená Ďurovová

„Keď... vyjdeš von a dovoľíš, aby sa ti príbehy, to znamená život, prihodili, a budeš s týmito príbehmi svojho života pracovať – s príbehmi zo svojho života, nie zo života niekoho iného, budeš ich kropiť svojou krvou, slzami a smiechom, kým sa nerozvinú ako kvety, kým sa im a tebe nebude dariť... To je tá práca. Tá jediná práca.“

Clarissa Pinkola Estés, 1995

* 14.08.1950

Akademické a vedecké hodnosti

1974 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Prešovská univerzita)

1976 – doktorka filozofie (PhDr., Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1982 – kandidátka vied (Slovenská akadémia vied)

1998 – docentka (Filozofická fakulta, Trnavská univerzita)

2001 – doktorka vied (Slovenská akadémia vied)

2004 – profesorka (Univerzita Mateja Bela)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV 2007 - súčasnosť

V slovenskej a českej odbornej psychologicko-logickej komunite Viera Bačová prispela k uvedeniu a rozpracovaniu tém identity (etnickej, rodovej, generačnej), kritických smerov v psychológii, psychológie rozho-

dovania, ako aj k etablovaní kvalitatívneho výskumu. Od novembra 2007 zastáva pozíciu riaditeľky ÚEP SAV, je vedúcou vedeckou pracovníčkou a garantkou doktorského štúdia v ÚEP SAV, v rokoch 2008 - 2010 pôsobila ako vedúca redaktorka časopisu *Studia Psychologica*. Príchod profesorky Bačovej na ÚEP SAV bol významným medzníkom, ktorý priniesol jednotiacu líniu výskumného zamerania jej kolegyň a kolegov na problematiku rozhodovania a usudzovania.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Svoje prvé profesijné skúsenosti získala ako pracovná psychologička jednoročnou prácou vo Východoslovenských strojárňach (1974 - 1975). Potom sa jej profesionálna

kariéra rozvíjala striedavo na pracoviskách SAV a vysokých škôl.

Po študijnom pobyte na Spoločensko-vednom ústave SAV (1975 - 1978) učila na Katedre psychológie FF Univerzity P. J. Šafárika (1978 - 1984). V ďalších rokoch sa opätovne venovala výskumu na Spoločensko-vednom ústave SAV v Košiciach (1985 - 1998). Od roku 1998 do 2007 vyučovala a bola vedúcou na Katedre psychológie FF Prešovskej univerzity. V rokoch 2003 - 2007 súčasne pracovala ako prorektorka Prešovskej univerzity pre vedu a doktorandské štúdium. Od roku 2009 pôsobí v Ústave aplikovanej psychológie Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského ako profesorka a garantka magisterského a doktorandského štúdia.

Vedecké smerovanie

Jej dlhoročným výskumným záujmom sú témy: interpersonálne poznávanie, psychologické otázky etnicity, sociálna a osobná identita, psychologické dimenzie kvality života, rozvoj ľudského a sociálneho kapitálu, história a súčasné smery psychológie, metodologické otázky výskumu. V oblasti metodológie prezentuje psychologické skúmanie ako disciplinované myslenie a nastoľuje polemický pohľad na normy realizácie psychologických výskumov. Bola vedúcou riešiteľkou početných výskumných projektov. Aktuálne sa najviac venuje psychologickému skúmaniu procesov rozhodovania a usudzovania.

Pedagogická činnosť

V rokoch 1978 - 1984 pôsobila na Katedre psychológie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, v rokoch 1999 - 2007 na Katedre psychológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, kde prednášala Všeobecnú psychológiu, Experimentálnu psychológiu, História psychológie, Psychologickú meto-

dológiu, Kvalitatívny prístup v psychologickú metodológiu a Diplomový seminár. Aktuálne na Fakulte sociálnych a ekonomických vied UK od roku 2009 vedie predmety História psychológie, Súčasný smery v psychológii, Psychológia posudzovania a rozhodovania, Ekonomická psychológia a Spotrebiteľské správanie.

Bola školiteľkou siedmich doktorandiek a doktorandov, ktorí úspešne obhájili svoju dizertačnú prácu, v súčasnosti školí troch (dve doktorandky a jedného doktoranda).

Ocenenia, členstvá

2009 Cena podpredsedu vlády a ministra školstva SR za vedu a techniku v kategórii vedecko-technický tím ako členka Centra excelentnosti "Kolektívne identity v moderných spoločnostiach. Región strednej Európy"

2010 Čestná plaketa Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách

Je členkou Slovenskej psychologickú spoločnosti pri SAV, Vedeckého kolégia SAV pre vedy o človeku a spoločnosti, European Association of Experimental Social Psychology a redakčnej rady HUMANUM – medzinárodné sociálne a humanitné štúdie, Instytut Wydawniczy Humanum, Warsaw.

V rokoch 2006 - 2008 pôsobila ako predsedníčka Rady Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) pre spoločenské a humanitné vedy.

Pôsobí ako členka komisie pre obhajoby DrSc. v odbore Psychológia v Grémiu Akadémie vied Českej republiky a je predsedníčkou komisie ad hoc pre obhajoby DrSc. v odbore psychológia v Slovenskej komisii pre vedecké hodnosti. Vedie komisie pre obhajoby doktorandských dizertačných prác v odboroch Psychológia a Sociálna psychológia a psychológia práce.

Najvýznamnejšie publikácie

- Bačová, V., & Ellis, P. (1996). Cultural-political differences in perception of ethnic concepts in Central-Eastern and Western Europe. In G. M. Breakwell, & E. Lyons (Eds.), *Changing European Identities: Social-Psychological Analyses of Social Change* (145-168). Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Bačová, V. (1996). Spoločenská a kultúrna podmienenosť osobnej identity. *Československá psychologie*, 40, 321-337.
- Bačová, V. (1996). *Etnická identita a historické zmeny*. Bratislava: VEDA. 200 s.
- Bačová, V., & Jeleňová, I. (2001). Reklama z perspektívy príjemcov a príjemkýň na príklade zobrazovania a vnímania ženského tela vo veľkoplošnej reklame. *Československá psychologie*, 45, 354-374.
- Bačová, V. (2003). Ciele, kritériá a kvalita výskumu v psychológii. *Československá psychologie*, 47, 259-271.
- Weinreich, P., Bačová, V., & Rougier, N. (2003). Basic primordialism and national identity. In P. Weinreich, & W. Saunderson (Eds.), *Analysing identity. Cross-Cultural, Societal and Clinical Contexts* (115-169). New York: Routledge.
- Bačová, V. (2004). Analýza pôsobenia moci v interakcii novinárky a policajta. *Československá psychologie*, 48, 523-537.
- Bačová, V. (2008). Identita v sociálnej psychológii. In J. Výrost, & Slaměnik, I. (Eds.), *Sociální psychologie* (109-126). Praha: Grada Publishing.
- Bačová, V. (Ed.) (2008). *Kvalita života a sociálny kapitál - psychologické dimenzie*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- Bačová, V. (2008). Klasické normatívne teórie rozhodovania - psychologické dimenzie. In I. Ruisel (a kol.), *Myslenie - osobnosť - múdrosť* (77-96). Bratislava: Slovak Academic Press.
- Bačová, V., Dudeková, K., & Lengyelová, T. (2009). Identita a rod. In G. Kiliánová, E. Kowalská, & E. Krekovičová (Eds.), *My a tí druhí v modernej spoločnosti: konštrukcie a transformácie kolektívnych identít* (39-107). Bratislava: VEDA.
- Bačová, V. (2009). *Súčasné smery v psychológii: hľadanie alternatív pozitívizmu*. (2. doplnené a upravené vydanie.) Bratislava: VEDA. 284 s.
- Bačová, V. (2010). Umiestňovanie (sa) výskumníka/-čky do výskumnej paradigmy. In K. Zábrodská, & I. Čermák, *Kvalitatívny prístup a metódy vo vedách o človeku IX.: individualita a jedinečnosť v kvalitatívnom výskumu* (31-46). Brno: Psychologický ústav AV ČR.
- Bačová, V. (Ed.) (2010, 2011, 2012). *Rozhodovanie a usudzovanie I., II., III. - Pohľady psychológie a ekonómie; Oblasť a koncepcie; Aspekty, javy a aplikácie*. Bratislava: ÚEP SAV.
- Bačová, V., & Jusková, T. (2009). Risky choice and affective forecasting: Loss aversion in two culturally different student samples. *Studia Psychologica*, 51(4), 329-342.
- Bačová, V., Brezina, I., & Lešniak, A. (2010). Anticipated loss aversion for small and large amounts of money in culturally different student samples. *Studia Psychologica*, 52(4) 315-326.
- Bačová, V., & Danková, L. (2011). High and low loss averse university students – their beliefs, values, identifications, relations to oneself and others. *Studia Psychologica*, 53(4), 313-326.

Zaujímavosti, perličky

Počas pobytu vo Veľkej Británii ako „Eastern European Fellow in Cross Cultural Psychology“ v 90. rokoch minulého storočia založila Klub Slovákov v Lutone (ktorého bola prvý rok jediná členka).

Už štyri roky cvičí tai chi, ktoré považuje za jediné cvičenie, pri ktorom sa nedá nudiť.

Chce byť „rýchlejšia ako dvere“ – dvere sa nestačia dosť rýchlo otvárať, keď chce nimi prejsť (hovoria pani Hornáčková).

Povedali o nej

„... je veľmi stabilná vo svojich názoroch a postojoch a ctí hodnoty, o ktorých hovorí ... Otvorením diskusie na tému myšlienkového a metodologického pluralizmu sa prihlásila k prúdu psychológov upozorňujúcich na zbytočné a nešťastné okliešťovanie psychológie ako svojbytného, emancipovaného odboru ...“

Michal Miovský

„Stretnutie s profesorkou Bačovou a čítanie jej výskumnícky poctivých, no súčasne sviežich a provokatívnych textov o identitách či rodovosti patrili k hlavným dôvodom, prečo som sa rozhodol ďalej venovať akademickému výskumu.“

Radomír Masaryk

„Prof. Bačová dôrazne dbá na to, aby si nik, na koho má vplyv (a začína sama od seba) veci neľahčoval a aby naplno využíval svoju kapacitu. Povrchnosť a neodbornosť neodpúšťa sebe ani iným.“

Vladimír Dočkal

„Drží sa svojich zásad aj za cenu vlastného diskomfortu.“

Eva Ballová Mikušková

„... píše s eleganciou, rešpektom a nadhľadom a nikdy nie samoúčelne.“

„... po toľkých rokoch zanechať, čo je človeku bytostne známe a nevyžaduje ďalej vysokú námahu a preorientovať sa na úplne novú tému, to chce guráž.“

„... Dokáže podporiť a motivovať druhých ľudí, pritom ako odborníčka a prirodzená autorita vzbudzuje veľký rešpekt.“

mladí kolegovia a kolegyne z ústavu

**Osobnosti
Ústavu experimentálnej
psychológie**

Mgr. Lucia ADAMOVOVÁ, PhD., rod. Orlická

„Snažím sa žiť poctivo v prítomnom okamihu, či už je ten čas príjemný alebo menej príjemný.“

* 13.04.1974

Akademické a vedecké hodnosti

1998 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

2004 – doktorka filozofie (PhD., Ústav experimentálnej psychológie SAV)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1998 – súčasnosť

V súčasnosti sa Lucia Adamovová výrazne podieľa na výskume rozhodovania profesionálov a školení doktorandov ÚEP SAV. Jej prínos je hmatateľný taktiež v riadiacich úlohách: od roku 2009 je predsedníčkou Vedeckej rady ÚEP SAV a členkou Snemu SAV za ÚEP SAV.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Popri práci v ÚEP SAV sa ako atestovaná klinická psychologička a absolventka dlhodobého výcviku v Gestalt terapii venuje vlastnej klinicko-psychologickej a psychoterapeutickej praxi. Okrem toho absolvovala niekoľkomesačný študijný pobyt na Katolíckej univerzite Leuven v Belgicku (2002 - 2003).

Vedecké smerovanie

Lucia Adamovová je autorkou viacerých výskumných a prehľadových štúdií z oblasti psychológie náboženstva. Participovala na medzinárodnom výskume o medzikultúrnych rozdieloch v osobnostných črtách, ktorého výsledkom bola publikácia vo vydavateľstve Kluwer a publikácia v časopise Science.

Pedagogická činnosť

V minulosti vyučovala na Katedre dejín umenia VŠVU (predmet Učiteľská psychológia), na Katedre psychológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity (predmety Metodológia, Štatistika, Dejiny psychológie a iné), na Katedre psychológie Filozofickej

fakulty UK (predmet Psychológia náboženstva) a v Ústave aplikovanej psychológie FSEV UK (predmet Psychodiagnostika dospelých). V súčasnosti je školiteľkou doktorandského štúdia v ÚEP SAV.

Členstvá

Lucia Adamovová je členkou Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV, Slovenskej komory psychológov, Medzinárodnej asociácie pre psychológiu náboženstva, Slovenskej psychoterapeutickej spoločnosti, Slovenského inštitútu pre psychotraumatológiu a EMDR (SIPE), International Association for the Psychology of Religion (IAPR), Slovenskej asociácie pre Gestalt terapiu (SAGT), a tiež členkou viacerých odborných komisií (VEGA) a odborových komisií pre doktorandské štúdium.

Najvýznamnejšie publikácie

Orlická, L. (1999). Interaction between religiosity and self-concept. *Studia Psychologica*, 41(4), 345-348.

Hřebíčková, M., Urbánek, T., Čermák, I., Szarota, P., Ficková, E., & Orlická, L. (Adamovová), (2002). The NEO Five-Factor Inventory in Czech, Polish, and Slovak contexts. In R. R. McCrae, J. Allik (Eds.), *The Five-Factor Model of Personality Across Cultures*. Internal and Cultural Psychology Series, New York: Kluwer, 53-78.

Adamovová, L. (2002). Metamorfózy kresťanského náboženského fundamentalizmu. In M. Moravčíková (Ed.), *Nová religiozita*. Bratislava: Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 45-68.

Terraciano, A. – ... – Adamovová, L. - ... Ficková E...., McCrae, R.R. (2005). National Character Does Not Reflect Mean Personality Trait Levels in 49 Cultures. *Science*, 310(5745), 96-100.

Adamovová, L., & Halama, P. (2009). *Vzťahová väzba a religiozita*. Bratislava: Slovak Academic Press.

Lewis, C.A., Adamovová, L., & Cruise, S.M. (2010). Religion and happiness among Slovak university students. In: A. Mäkinen, P. Hájek (Eds.), *Psychology of happiness*. Hauppauge, NY: Nova Science, 109-126.

Adamovová, L., & Vránová, J. (2010). Boh ako náhradná vzťahová osoba. *Psychiatria-Psychoterapia-Psychosomatika*, 1/2010, 17-21.

Gurňáková, J., Adamovová, L., Čičmanová, L., Halama, P., & Kamhalová, I. (2011). *Úvod do naturalistického rozhodovania*. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.

Adamovová, L. (2013). Wise religiosity: The relationship between religiosity and wisdom with moderation of personality traits. *Studia Psychologica*, 55(3), 181-194.

Adamovová, L., & Halama, P. (2013) Emócie a emočná sebaregulácia v práci zdravotníckych záchranárov: kvalitatívny prístup. In: J. Gurňáková a kol. *Rozhodovanie profesionálov: Sebaregulácia, stres a osobnosť*. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV, s. 241-275.

Zaujímavosti, perličky

Vo voľnom čase sa venuje hre na klavír, lyžovaniu a windsurfingu.

Povedali o nej

„Obdivujem ju za jej schopnosť určovať si hranice, a pritom zostávať láskavá. Je radosť byť v jej prítomnosti.“

Vladimíra Čavojevová

PhDr. Oľga ÁROCHOVÁ, CSc., rod. Mészárošová

*„Ak máš, čo povedať, tak neuháňaj čas.
A neodievaj svoje pravdy do hábov pustých
fráz.*

*Ak máš, čo povedať, daj myšlienke svoj čas.
A povieš jednou vetou to, čo máš, bez
okrás.“*

(O. Árochová)

* 16.09.1929

Akademické a vedecké hodnosti

1952 – psychológia (Filozofická fakulta,
Univerzita Komenského)

1953 – doktorka filozofie (PhDr., Filozofická
fakulta, Univerzita Komenského)

1967 – kandidátka vied (Slovenská aka-
démia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV 1963 - 2004

Oľga Árochová obohatila metodologické postupy ÚEP SAV svojimi skúsenosťami z terénneho aplikovaného výskumu. Jej kvalitná práca sa prejavila v desiatkach odborných publikácií z oblasti vývinovej psychológie, psycholingvistiky, behaviorálnej toxikológie, viacjazyčnosti a gerontopsychológie.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Po skončení štúdia zastávala Oľga Árochová pozíciu krajskej detskej psycho-

logičky, kde sa ako absolventka podieľala na organizácii detských jasí. Poukázala na problémy psychickej deprivácie detí v kolektívnych zariadeniach a vyškolila desiatky detských sestier v rámci anti-deprivačných techník. Jej kariérna dráha ju v roku 1955 ďalej zaviedla na Výskumný ústav hygieny, kde sa podieľala na jedinečnom medzinárodnom longitudinálnom výskume v rámci Centre internationale de l'enfance v Paríži. Z tohto obdobia pochádza mnoho jej publikácií najmä v lekárskejších odborných časopisoch.

Vedecké smerovanie

Oľga Árochová ako prvá informovala v slovenskej odbornej psychologicko-lingvistickej literatúre o Piagetových testoch kognitívnych operácií,

ktoré neskôr vydala Psychodiagnostika a.s. a dodnes ich využívajú praktickí psychológovia pri psychodiagnostike detí.

Venovala sa vývinovej psychológii, konkrétne výskumu krátkodobej pamäti u ľudí od raného veku až po osoby vo veku 80 rokov. Je autorkou dlhoročného intenzívneho experimentálneho výskumu bilingvizmu na Slovensku, ktorý bol svojou podstatou výnimočný a porovnateľný s výskumami v zahraničí. Skúmanie slovenčiny a maďarčiny bolo jedinečné aj vzhľadom na spoločensko-historický kontext oboch jazykov na našom území. V 90. rokoch 20. storočia sa Oľga Árochová venovala téme vplyvu toxických imisíí na kognitívny vývin detí dlhodobo žijúcich v znečistenom životnom prostredí. Záver výskumnej kariéry venovala problematike gerontopsychológie.

Ocenenia

2004 Pamätná plaketa SAV

Najvýznamnejšie publikácie

Árochová, O. (1967). Zmeny prahu sluchu žiakov v priebehu vyučovania. *Československá hygiena* 12(5), 260-266.

Árochová, O. (1971). Development of basic cognitive processes in children. *Studia psychologica*, 13(2), s. 162.

Árochová, O. (1975). Recall with acoustically similar and dissimilar letters by normal and deaf subjects. *Activitas neuosa superior*, 17(3), 169-175.

Árochová, O. (1975). Vývinový trend v krátkodobej pamäťovej úlohe vizuálneho charakteru. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 6, 511-516.

Árochová, O. (1984). Vzťahy medzi lingvistickými a kognitívnymi štruktúrami. *Jazykovedný časopis*, 35, 178-186.

Árochová, O. (1986). Psychologické a sociálne problémy bilingvizmu. In Zb. *Jazyková politika a jazyková kultúra*. Jazykovedný ústav SAV.

Árochová, O. (1996). Cognitive psychology in environmental research. *Studia Psychologica*, 38(3), 131-140.

Árochová, O., & Potašová A. (1999). The effect of toxins in the environment on the development of language structure of preschool children. *Studia Psychologica*, 41(2), 143-149.

Árochová, O., & Potašová A. (1999). Possibilities of using cognitive psychological methods in field research. *Studia Psychologica*, 41(4), 306-309.

Árochová, O. (2001). Je behaviorálna toxikológia stále aktuálna? In *Životné prostredie a zdravie*, Bratislava: Lekárska fakulta.

Árochová, O. (2003). Minor depressions in advanced age. *Studia Psychologica*, 45(2), 121-130.

Zaujímavosti, perličky

Oľga Árochová zdedila svoju hlbavosť, lásku k poznaniu, ľuďom a jazyku, vzťah k histórii a náboženstvu a k hodnotám ako skromnosť, spravodlivosť po svojich rodičoch a predkoch (v rodovej histórii Dr. Árochovej možno nájsť také osobnosti slovenských dejín ako napr. Samuel Kuchta, Ľudmila Podjavorinská, či Ľudovít Rizner). Bola vášnivou plavkyňou a mala rada jazdu na bicykli.

Povedali o nej

“PhDr. Oľga Árochová, CSc. vo svojej výskumnej práci vždy preukazovala veľkú invenciu, schopnosť vidieť problém v nových súvislostiach.”

Imrich Ruisel (18.8.2004)

prof. PhDr. Jozef DANIEL, DrSc.

* 14.06.1922

† 15.03.2005

Akademické a vedecké hodnosti

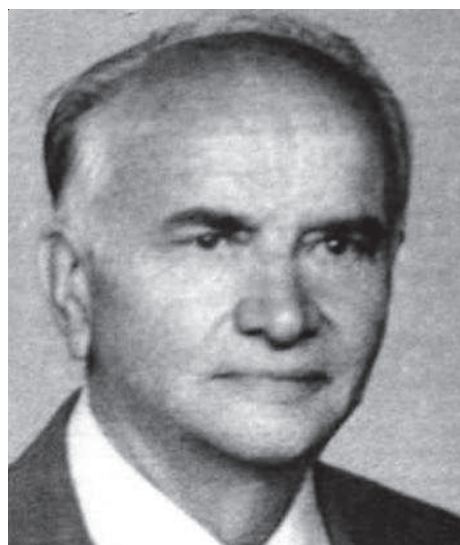
1947 – slovenčina a filozofia so špecializáciou na psychológiu (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1961 – kandidát vied (Slovenská akadémia vied)

1985 – doktor vied (Slovenská akadémia vied)

1995 – docent (Univerzita Konštantína Filozofa)

2001 – profesor (Univerzita Konštantína Filozofa)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV 1957 – 1990

Hlavným prínosom Jozefa Daniela bolo riešenie témy pracovnej psychológie. Dovedol oddelenie psychológie práce k inžinierskej psychológii, čo bolo v tej dobe významné novum.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

V rokoch 1946 - 1951 pracoval v Psychotechnickom ústave. Po jeho zrušení pracoval ako technický úradník v stavebníctve až do nástupu do psychologického pracoviska SAV v roku 1957.

Externe pôsobil na viacerých pracoviskách (Československý ústav práce, psychologické pracoviská v chemickom priemysle).

Absolvoval viacero študijných ciest (napr. vo Švédsku).

Vedecké smerovanie

V roku 1963 napísal prvú príručku „Psychológia práce“ v Československu. V ÚEP SAV strávil 33 rokov, počas ktorých sa venoval hlavne témam psychológie práce (pracovné pohyby, psychická záťaž, terénny výskum únavy rušňovodičov, cirkadiánne rytmy a zmenová práca).

Pedagogická činnosť

Od roku 1990 pedagogicky pôsobil na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre – najskôr na Katedre psychológie Pedagogickej fakulty, neskôr na Katedre psycholo-

gických vied a Ústave aplikovaných vied Fakulty sociálnych vied, kde pokrýl viacero kurzov psychológie.

Ocenenia, členstvá

1982 Plaketa Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách

2002 Strieborná medaila UKF

Bol tiež držiteľom Plakety W. Wundta, Prémie podpredsedov akademických vied a čestným členom Asociácie českých psychológov.

Najvýznamnejšie publikácie

Profesor Daniel publikoval 10 knižných prác v spoluautorstve a takmer 200 časopiseckých štúdií.

Daniel, J. (1963). *Psychológia práce*. Bratislava: Práca.

Daniel, J. (1965). Psychological questions of training the motions when operating semiautomatic machines. *Studia Psychologica*, 7(4), 43-70.

Daniel, J. (1966). Effect of training on simple motor activity. *Studia Psychologica*, 8(2), 148-154.

Daniel, J. (1972). Perceptual conflict as test of mental load and personality. *Studia Psychologica*, 14(3), 237-238.

Daniel, J. (1973). Developmental of engineering in Czechoslovakia and integration of the sciences on work. *Studia Psychologica*, 15(1), 3-5.

Daniel, J. (1973). Adaptation to stress and some traits of personality. *Ergonomics*, 15(3), 331.

Daniel, J. (1973). Výkonová krivka v interferenčnom teste a možnosti jej využitia. *Československá psychologie*, 17(6), 517-520.

Daniel, J. (1982). Príspevok k diagnostike psychickej a fyzickej záťaže. *Psychologica*. 26-27, 209-223

Daniel, J. (1984). *Psychická záťaž v laboratórnych a terénnych podmienkach*, Bratislava: Veda.

Daniel, J., Fábry, R., & Ficková, E. (1985). Changes in activation level during circadian-rhythm in shift-workers. *Studia Psychologica*, 27(3), 211-217.

Potasova, A; Arochova, O; & Daniel, J. (1995). Children exposed to toxic emissions performing on Stroop test. *Studia Psychologica*, 37(4), 235-239.

Daniel, J. a kol. (2000). *Základy všeobecnej psychológie*, Nitra: Pedagog.

Daniel, J., & Sarmány Schuller, I. (2000). Burnout in teachers profession: Age, years of practice and some disorders. *Studia Psychologica* 42(1-2), 33-41.

Zaujímavosti, perličky

Po zrušení Psychotechnického ústavu pracoval v stavebníctve, kde vzniklo aj jeho malé dielo „Logaritmické pravítko“.

Povedali o ňom

„Bol všade „pri“ ako aj „v“ tom, čo sa v rozvoji novodobej psychológie na Slovensku udialo.“

Damián Kováč

„Pamätám sa, keď prof. Daniel prichádzal do Košíc na Katedru psychológie na FF UPJŠ prednášať a niektoré večery strávil s prof. Hvozdíkom a niektorými ďalšími pedagógmi z katedry. Pre mňa ako mladú asistentku bolo veľmi prekvapujúce akosa striktný a produktívny vedec a náročný učiteľ dokáže uvoľniť a zaspievať si pri pohári vína, a akým príjemným spoločníkom dokáže byť.“

Viera Bačová

„Pán profesor Daniel strávil posledných 15 rokov svojho pracovného života na

Univerzite Konštantína Filozofa. Bol prvým riaditeľom Ústavu aplikovanej psychológie pri vtedy zriadenej novej fakulte, Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva.

Osobne som si zažila pozície kolegyne, šéfky aj „podriadenej“, žiadna z nich sa však nepodpísala na charaktere našich vzťahov žiadnou zmenou; je to jav skôr neštandardný, má však výpovednú hodnotu o profesorovi Danielovi ako človeku. Pre mňa (ako človeka s oravskými koreňmi zaťaženého na Oravákov) bol prototypom správneho/dobrého Oraváka: pevná osobnosť, korektný vo vzťahoch, výkonný a pocitový v práci.

Keď som mu pri príležitosti jeho 80-tin v roku 2002 odovzdávala dekanské ocenenie, nebolo to ocenenie dôchodcovi, ale naplno pracovne fungujúcemu kolegovi,

ktorý pred rokom prijal nového doktoranda a v tom istom roku priniesol z konferencie vo Vancouveri priamo od Esther Green-glassovej jej vtedy nový dotazník (The Pro-active Coping Inventory), s ktorým Ústav aplikovanej psychológie začal pracovať a dodnes pracuje. Aj to je pre mňa a kolegov z pracoviska nitka, ktorou pán profesor zostáva s nami.“

Eva Sollárová

„Bolo fascinujúce počúvať prednášky dejín psychológie prof. Daniela, pretože ich obohacoval o mnohé osobné skúsenosti s významnými osobnosťami psychológie 20. storočia na Slovensku aj v zahraničí. História pred nami oživala.“

Vladimíra Čavojová

prof. PhDr. Stanislav DORNIČ, CSc.

* 1929

† 1989

Akademické a vedecké hodnosti

1952 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Masarykova univerzita)

1959 – kandidát vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1952 – 1970

Stanislav Dornič bol jeden z budovateľov Psychologického laboratória v SAV. Bol iniciátorom Psychologického záujmového krúžku pri SAV, neformálneho predchodcu Slovenskej psychologickéj spoločnosti. V roku 1963 sa stal vedúcim oddelenia všeobecnej psychológie na ÚEP SAV. Svojou aktivitou zviditeľnil slovenskú experimentálnu psychológiu 60-tych rokov v zahraničí.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

V roku 1965 odišiel na dlhodobý študijný pobyt na Štokholmskú univerzitu, kde bol v roku 1970 prijatý na Ústav aplikovanej psychológie Štokholmskej univerzity. V ten istý rok emigroval do Švédska. V roku 1977 sa stal hlavným editorom (chief editor) medzinárodne uznávanej knižnej série s názvom: *Attention and Performance*. V roku 1989 získal titul Acting professor

kognitívnej psychológie pri psychologickom ústave Štokholmskej univerzity.

Vedecké smerovanie

Hlavnými témami Stanislava Dorniča boli výskumy v oblasti percepcie a lingvistiky, v ktorých sa stal uznávaným expertom na svetovej úrovni. Bol zástancom experimentálneho prístupu v psychológii. Keďže ovládal okrem slovenčiny, češtiny, švédčiny aj ďalšie štyri svetové jazyky, venoval sa výskumu psychológie viacjazyčnosti. Väčšina jeho knižných publikácií a štúdií mala rázny kognitivistický podtext.

Pedagogická činnosť

Stanislav Dornič bol pedagógom na Pedagogickej fakulte v Trnave. Po prijatí do Ústavu aplikovanej psychológie Štokholmskej univerzity vyučoval hodiny kognitívnych smerov psychológie, témy percepcie a metodologické cvičenia.

Najvýznamnejšie publikácie

Profesor Dornič mal pozoruhodnú publikačnú kadenciu: za svoju relatívne krátku akademickú kariéru vydal 108 prác v 264 anglických publikáciách. V zahraničných online databázach má spolu 1 400 publikačných záznamov.

Dornic, S. (1968). *Perception and memory in distance estimation*. Stockholm: Psychological Laboratories, University of Stockholm.

-
- Dornic, S. (1974). *Some studies on the retention of order information*. Stockholm : Psychological Laboratories, University of Stockholm.
- Dornic, S. (1975). *Attention and performance VI: proceedings of the Sixth International Symposium on Attention and Performance*, Stockholm, Sweden, July 28-August 1, 1975. Hillsdale, N.J.: L. Erlbaum Associates ; New York.
- Dornic, S., Berglund, B., Burglund, U. (1968). *Note on estimation of frequency and number*. Stockholm.
- Dornic, S., Laaksonen, T. (1990). *Extraversion, neuroticism, and the effect of noise*. Stockholm, Sweden : Dept. of Psychology, Stockholm University.
- Dornic, S., Laaksonen, T. (1990). *Switching languages in comprehension, naming, and translation*. Stockholm, Sweden : Dept. of Psychology, Stockholm University.
- Dornic, S. (1983). *Proactive interference and language change: the effect of noise*. Stockholm: Dept. of Psychology, University of Stockholm.
- Rabbitt, P. M. A., Dornic, S. (1975). *Attention and performance V*. Academic Press, London.

Zaujímavosti, perličky

Publikačná činnosť Stanislava Dorniča bola naozaj výnimočná. Jeho publikácie vychádzali aj po jeho náhlej smrti v podobe re-printov, prostredníctvom vydavateľstva U.M.I., Books on demand, ktoré sa venuje opakovanému vydávaniu starších knižných titulov, ktoré sú žiadané akademickou komunitou.

Povedali o ňom

„Okrem ochoty ku kooperácii, ktorá pre nás, vtedy začínajúcich, mala často charakter pomoci, som si u neho vysoko hodnotila schopnosť vytipovať nosný problém, ktorý vedel overovať batériou jednoduchých priekazných experimentov z rôznych hľadísk.“

Oľga Halmiová, 1993

PhDr. Emília FICKOVÁ

* 18.02.1949

Akademické a vedecké hodnosti

1975 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1980 – doktorka filozofie (PhDr., Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

Pôsobenie na Ústave experimentálnej psychológie SAV

1975 – súčasnosť

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Okrem samostatnej výskumnej činnosti spolupracovala na viacerých zahraničných výskumných projektoch – Personality Profiles of Cultures: Informant Ratings of Individuals and Nations; Adolescent Personality Profiles of Cultures Project; Gelotophobia in different countries: A multi-national study, ktorých výsledkom bolo jedenásť významných publikácií početne citovaných vo svetových databázach. S Endokrinologickým ústavom SAV spolupracovala na projekte Nový pohľad na vzťah úzkosti a sekrécie stresových hormónov.

Vedecké smerovanie

V oblasti výskumného zamerania dominujú predovšetkým témy týkajúce sa problematiky aktívnej úrovne a osobnosti psychosomatických pacientov, cirkadiánne

rytmy, spánková deprivácia a výkon operátorov, zvládanie stresu vo vzťahu k osobnosti, každodenným problémom a sebahodnoteniu, kontrafaktové myslenie, múdrosť.

Pedagogická činnosť

Okrem pôsobenia na Ústave experimentálnej psychológie SAV sa venovala aj pedagogickej činnosti na Gymnáziu Metodova ul. v Bratislave.

Ocenenia, členstvá

2013 Pamätná medaila pri príležitosti 60. výročia založenia SAV

Počas svojho pôsobenia v ÚEP SAV bola členkou viacerých organizácií: International Brain Research Organisation (IBRO), International Community Information Systems (ICIS), Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV.

Najvýznamnejšie publikácie

- Ficková, E. (1979). Effect of high-altitude climatotherapy on the functional state of the nervous system in asthmatics. *Studia Psychologica*, 21(3), 196-208.
- Ficková, E. (1993). Determinanty zvládania stresu: I. Teoretické prístupy. *Československá psychologie*, 37(1), 37-46.
- Ficková, E. (1998). Coping scales for children and adolescents: Psychometric relationships. *Studia Psychologica*, 40(4), 291-296.
- Ficková, E. (1999). Personality dimensions and self-esteem indicators relationships. *Studia Psychologica*, 41(4), 323-328.
- Ficková, E. (2000). Psychometric relations between self-esteem measures and coping with stress. *Studia Psychologica*, 42(3), 237-242.
- Ficková, E. (2001). Personality regulators of coping behavior in adolescents. *Studia Psychologica*, 43(4), 321-329.
- Ficková, E. (2005). Coping scales for adults: Psychometric relationships. *Studia Psychologica*, 47(4), 309-317.
- Terraciano, A. - ... - Adamovová, L. - ... Ficková E. ... McCrae, R.R. (2005). National character does not reflect mean personality trait levels in 49 cultures. *Science*, 310(5745), 96-100.
- Ficková, E. (2009). Reactive and proactive coping with stress in relation to personality dimensions in adolescents. *Studia Psychologica*, 51(2-3), 149-160.
- Ficková, E. (2010). Osobnostné a rodové aspekty múdrosti adolescentov. In I. Ruisel, A. Prokopčáková (Eds.), *Kognitívny portrét človeka* (315-346). Bratislava: Slovak Academic Press.

doc. Mgr. Peter HALAMA, PhD.

* 18.03.1975

Akademické a vedecké hodnosti

1998 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

2002 – doktor filozofie (PhD., Ústav experimentálnej psychológie SAV)

2009 – docent (Filozofická fakulta, Prešovská univerzita)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1998 – súčasnosť

V súčasnosti zastáva Peter Halama funkciu zástupcu riaditeľky ÚEP SAV, člena Vedeckej rady a šéfredaktora časopisu *Studia Psychologica*. V minulosti bol okrem iného zodpovedným redaktorom bulletinu *Psychofórum*.

Vedecké smerovanie

Peter Halama je autorom, resp. spoluautorom desiatok výskumných i prehľadových štúdií, v ktorých prevažuje kvantitatívny dotazníkový výskum v oblastiach prežívania zmyslu života, nádeje, religiozity a osobnostných čŕt. V súčasnosti sa venuje tiež osobnostným aspektom rozhodovania. Obe oblasti prelínajúce sa v jeho práci – psychometria i výskum prežívania a nachádzania zmyslu života – patria dodnes k primárnym predmetom jeho odborného záujmu.

Pedagogická činnosť

Od roku 2003 vyučuje Peter Halama na Katedre psychológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity predmety Psychológia osobnosti, Teória psychodiagnostiky a psychometria, Psychológia náboženstva a iné.

Ocenenia, členstvá

2003 2. miesto v súťaži SAV mladých vedeckých pracovníkov do 35 rokov

2008 1. miesto v súťaži SAV mladých vedeckých pracovníkov do 35 rokov

2011, 2014 prémie Literárneho fondu za trojročný vedecký ohlas

2011 nezávislá agentúra ARRA ho zaradila medzi špičkových vedeckých pracovníkov SAV v oblasti spoločenských vied

Z množstva jeho účastí v edičných a vedeckých radách a komisiách možno spomenúť členstvo vo Vedeckej rade FF TU a FSEV UK, v Rade Psychologického ústavu Akadémie vied ČR, členstvo Komisie VEGA pre vedy o človeku či v redakčnej rade karenťovaného časopisu *Studia Psychologica*.

Najvýznamnejšie publikácie

- Halama, P. (2000). Dimensions of life meaning as factors of coping. *Studia Psychologica*, 42(4), 339-350.
- Halama, P. (2002). Development and construction of life meaningfulness scale. *Československa Psychologie*, 46(3), 265-276.
- Halama P., Adamovová, L., Hatoková, M., & Stríženec, M. (2006). *Religiozita, spiritualita a osobnosť. Vybrané kapitoly z psychológie náboženstva*. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Halama, P. (2007). *Zmysel života z pohľadu psychológie*. Bratislava, Slovak Academic Press.
- Halama, P., Dedova, M. (2007). Meaning in life and hope as predictors of positive mental health: Do they explain residual variance not predicted by personality traits? *Studia Psychologica*, 49(3), 191-200.
- Halama, P. (2008). Confirmatory factor analysis of Rosenberg Self-Esteem Scale in A sample of Slovak high school and university students. *Studia Psychologica*, 50(3), 255-266.
- Adamovová, L., & Halama, P. (2009) *Vzťahová väzba a religiozita*. Bratislava, Slovak Academic Press. ISBN 978-80-8095-057-6.
- Halama, P. (2009). Research instruments for investigating meaning of life and other logotherapeutic constructs. In A. Batthyany, J. Levinson (Eds.) *Existential psychotherapy of meaning. Handbook of logotherapy and existential analysis*. Phoenix, Zeig, Tucker & Theisen, Inc., s. 415-444.
- Halama, P., & Lačná, M. (2011) Personality change following religious conversion: perceptions of converts and their close acquaintances. *Mental Health, Religion & Culture*, 14(8), 757-768.
- Halama, P. (2014). Meaning in Life and Coping: Sense of Meaning as a Buffer Against Stress. In A. Batthyany, P. Russo-Netzer (Eds.) *Meaning in Positive and Existential Psychology*. New York: Springer, s. 239-250

Zaujímavosti, perličky

Medzi záľuby Petra Halamu patrí opera a obdivovanie prírody v rôznych formách. Svoj skromný mimopracovný čas však venuje najmä svojim trom deťom.

Povedali o ňom

„Predpokladal by som, že ak sa niekto v mladom veku stane najúspešnejším profesionálom svojej generácie v určitom odbore, tak musí prísť o nadhľad, pokoru a triezvy úsudok; že v našom systéme nie je možné, aby mal 40-ročný človek reálnu šancu stať sa profesorom; že ak sa aj toto všetko niekomu podarí, rozhodne nebude príjemným, empatickým typom a zábavným spoločníkom. Som rád, že všetky tri tieto predpoklady Peter vyvracia na celej čiare.“

Radomír Masaryk

PhDr. Oľga HALMIOVÁ, DrSc., rod. Felberová

„Spolu je zavše tvorivejšie ako sólo.“

* 10.11.1932

Akademické a vedecké hodnosti

1955 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1966 – kandidátka vied (Slovenská akadémia vied)

1988 – doktorka vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1962 – 1997

Oľga Halmiová bola vnímaná ako svedomitá experimentátorka a v roku 1988 sa získaním titulu DrSc. stala prvou slovenskou doktorkou vied v psychológii a vôbec jednou z mála žien s touto vedeckou kvalifikáciou vo svojej dobe (a aj dnes).

O rozvoj ÚEP SAV sa zaslúžila aj organizačne ako skúsená redaktorka a spoľahlivá zástupkyňa riaditeľa prof. Kováča: takmer dve desaťročia nielen hodnotila, ale aj editovala publikované príspevky ako zástupkyňa editora časopisu *Studia Psychologica* a približne rovnako dlho zastávala aj pozíciu zástupkyne riaditeľa ÚEP SAV. Vtedajší riaditeľ (prof. Kováč) na ňu spomína ako na mimoriadne spoľahlivú a pripisuje jej zásluhy za viacero úspechov ÚEP SAV.

Vedecké smerovanie

Hlavnou oblasťou skúmania Oľgy Halmiovej boli kognitívne procesy pozornosti a pamäte. Spolupodieľala sa na vývoji laboratórnej metodiky merania sily excitačných procesov. V súvislosti s nimi sa venovala témam osobnosti, krátkodobej pamäti a kognitívnych výkonov v záťažových situáciách.

Vo významnej časti svojho výskumu pamäti sa venovala hľadacej činnosti. Skúmala súvislosť výkonu v hľadacej činnosti s vekom, ďalej vplyvy učenia a zabúdania. Rovnako prispela aj k sprístupneniu novej paradigmy o sociálnom styku domácej i zahraničnej odbornej verejnosti.

Ocenenia

1982 Zlatá medaila Ľudovíta Štúra

Najvýznamnejšie publikácie

- Halmiová, O. (1965). Manifestations of psychic characteristics in a vigilance task. *Studia Psychologica*, 7(4), 258-270.
- Halmiová, O. (1969). Interference and properties of nervous system. *Studia Psychologica*, 11(2), 154-156.
- Halmiová, O. (1970). Persönlichkeitsfaktoren und Vigilanz. In D. Kováč(Ed.), *Visuelles Wahrnehmen: Sein Anteil am Verhalten*. SAV.
- Halmiová, O., Árochová, O., & Potašová, A. (1973). Effect of short-term memory on search activity. *Studia Psychologica*, 15, 180-185.
- Halmiová, O. (1979). Recognition models in search activity. *Studia Psychologica*, 21(3), 168-174.
- Halmiová, O., & Potašová, A. (1979). Vplyv nutričných činiteľov na pripravenosť na školu u detí z detských domovov. *Česko-slovenská psychologie*, 2, 544-548.
- Halmiová, O. (1981). *Pamäťová hľadacia činnosť: Príspevok k psychológii pozornosti a pamäti*. Veda.

- Halmiová, O., Šebová, E., & Voicu, C. (1980). Effect of the activation level on memory performance. *Revue Roumaine des Sciences Sociales-Série de Psychologie*.
- Halmiová, O., & Šebová, E. (1986). Nervous system properties and coding processes. In J. Strelau, F. H. Farley, A. Gale (Eds.). *The biological bases of personality and behaviour*. *Hemisphere Publ. Corp., Washington*, 2, 127-134.
- Halmiová, O., & Potašová, A. (1992). *Kognitívno-osobnostné aspekty sociálneho styku*. ÚEP SAV.

Zaujímavosti, perličky

Spolupracovníci Oľgy Halmiovej spomínajú na jej experimentálnu prácu ako invenčnú, precíznu a detailnú.

Povedali o nej

“Vyžarovalo z nej vždy niečo materinské. Vytvárala príjemné ovzdušie, vedela vypočuť ľudí a mala nadhľad. Bola takým dobrým duchom ústavu.”

Damián Kováč

PhDr. Marta JURČOVÁ, CSc., rod. Šmigáňová

* 04.01.1940

Akademické a vedecké hodnosti

1960 – pedagogika-slovenský jazyk
(Vysoká škola pedagogická)

1969 – kandidátka vied (Filozofická fakulta,
Univerzita Komenského)

1970 – doktorka filozofie (Univerzita
Komenského)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV 1988 - 2007

Marta Jurčová bola editorkou kolektívnych monografií o tvorivej osobnosti a jej sociálnych kompetenciách a bariérach kreativity. Vo svojom výskume venovala špeciálnu pozornosť populáciám podnikateľov a študentov.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Po ukončení štúdia sa výskumne venovala psychológii tvorivosti najprv na Výskumnom ústave pedagogickom (dnešný Štátny pedagogický ústav). Od roku 1982 bola spoluzakladateľkou a 12 rokov predsedníčkou odbornej Skupiny psychológie tvorivosti Slovenskej psychologické spoločnosti pri SAV. Jej existencia mala výrazný vplyv na celú generáciu psychológov tvorivosti.

Vedecké smerovanie

Marta Jurčová bola priekopníčkou výskumu tvorivosti. V kontexte tvorivosti rozpracovala najmä bariéry uplatnenia a využitia tvorivého potenciálu, kognitívne štýly osobnosti, sociálne kompetencie tvorivej osobnosti, klímu napomáhajúcu tvorivosti, či humor. Jej podstatným príspevkom k rozvoju psychológie tvorivosti u nás bolo vytvorenie celoslovenských noriem Torranceho testu tvorivého myslenia na identifikáciu tvorivého potenciálu, čo umožnilo rozmach vedeckého bádania v celej oblasti. Doktorka Jurčová vytvorila dve príručky k Torranceho testu: všeobecnú a praktickú časť.

Pedagogická činnosť

Okrem vyučovania na Fakulte sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského prednášala psychologické základy tvorivosti na Vysokej škole technickej (úsek priemyselného dizajnu), ako aj na Katedre didaktiky fyziky Matematicko-fyzikálnej fakulty UK v Prahe.

Ocenenia, členstvá

Bola členkou Akademickkej rady Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, Rady vedcov SAV, Vedeckej rady Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského, Komisie SAV pre posudzovanie vedeckej kvalifikácie pracovníkov, Komisie pre doktorandské štúdium didaktiky fyziky na Matematicko-fyzikálnej fakulte UK a členka a predsedníčka Vedeckej rady ÚEP SAV. Bola tiež mnohoročnou členkou International Creativity Network a European Association of Creativity and Innovation.

Najvýznamnejšie publikácie

- Hlavsa, J., & Jurčová, M. (1978). *Psychologické metódy zisťovania tvorivosti*. Bratislava, Psychodiagnostika, n.p.
- Jurčová, M. (1984). *Torranceho figurálny test tvorivého myslenia. Príručka: Všeobecná časť*. Bratislava, Psychodiagnostické a didaktické testy, n.p.
- Jurčová, M. (1984). *Torranceho figurálny test tvorivého myslenia. Príručka: Praktická časť*. Bratislava, Psychodiagnostické a didaktické testy, n.p.
- Jurčová, M., & Zelina, M. (1994). *Kreativizácia a jej bariéry*. Bratislava, ÚEP SAV
- Jurčová, M., (1996) Slovak entrepreneurs - pioneers. *Creativity and Innovation Management*, 5, 134-141.
- Jurčová, M. (Ed.) (2000). *Tvorivá osobnosť a jej sociálna kompetencia*. Bratislava, ÚEP SAV

Jurčová, M. (2000) Sociálna kompetentnosť tvorivých adolescentov, jej kognitívne a osobnostné zdroje. *Československá psychologie*, 44(6), 481-492.

Jurčová, M., Dohňanská, J., Pišút, J., & Velmovská, K. (2001). *Didaktika fyziky – Rozvíjanie tvorivosti žiakov a študentov*. Bratislava, Univerzita Komenského

Jurčová, M. (2002) Súčasný trendy psychológie tvorivosti. *Československá psychologie*, 46(5), 385-403.

Jurčová, M., & Štubňová, L. (2004) Creative climate: To whom does fit best and who might feel to be threatened by it. *Studia Psychologica* 46(1) 3-19.

Jurčová, M. (2005) Humor a tvorivosť. *Československá psychologie*, 49(5), 456-468.

Jurčová, M. (2009). *Tvorivosť v každodennom živote a vo výskume*. Bratislava, IRIS, 265 s.

Zaujímavosti, perličky

V interdisciplinárnej spolupráci s dizajnérmami, fyzikmi, pedagógmi prispela k prieniku psychológie tvorivosti aj do ďalších oblastí (medzinárodný projekt Tempus Phare, monografia o rozvíjaní tvorivosti vo fyzike, skriptá pre inžinierov dizajnérov).

Povedali o nej

“Dynamická, provokujúca, ambiciózna – taká je Marta v mojích spomienkach. Na slovenský psychologický trh uviedla tvorivosť a presadila jej výskum v časoch, keď tvorivosť nebola bezpečným terénom, keďže sa s ňou spájali také charakteristiky, ako nezávislosť, nekonformnosť, rozmanitosť názorov a iných, sociálne nepohodlných javov. Napriek tomu Marta dokázala, že tvorivosť sa stala jednou z významných oblastí bádania na Slovensku, našla svojich nasledovníkov a podnes patrí k inšpirujúcim témam.”

Daniela Kusá

PhDr. Jana KORDAČOVÁ, CSc.

„Koreňom všetkého zla je nedostatok poznania.“

(Buddha)

* 03.07.1959

Akademické a vedecké hodnosti

1986 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1987 – doktorka filozofie (PhDr., Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1994 – kandidátka vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1981 – súčasnosť

Do ÚEP SAV nastúpila Jana Kordačová ako asistentka vtedajšieho riaditeľa profesora Kováča do Oddelenia všeobecnej teórie a metodológie psychológie, kde sa podieľala na výskume laterality.

V súčasnosti pôsobí ako samostatná vedecká pracovníčka. Je tiež členkou Vedeckej rady ÚEP SAV.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Necelý rok pred nástupom do ÚEP SAV Jana Kordačová pracovala v Knižnici SNG v Bratislave. V súčasnosti sa venuje aj terapeutickému činnosti v Resocializačnom stredisku RETEST v Bratislave, absolvovala dlhodobý psychoterapeutický výcvik v kog-

nitívno – behaviorálnej terapii a aktuálne ukončuje výcvik v metóde EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing).

Vedecké smerovanie

V ÚEP SAV sa venovala hlavne téme iracionálnych presvedčení, dysfunkčných kognícií, schém a tiež pozitívnej psychológie.

Pedagogická činnosť

Dva roky prednášala na FSEŠ v Bratislave Základy všeobecnej psychológie.

Ocenenia, členstvá

1990 2. miesto v Súťaži SAV mladých vedeckých pracovníkov do 35 rokov

2000 získal tvorivého štipendia Literárneho fondu na dielo „Iracionalita a jej hodnotenie“

Je členkou skupiny posudzovateľov – expertov pre APVV, výboru Sekcie psychológie zdravia SPS, skupiny externých recenzentov pre časopis *Cognitive Remediation Journal*, ďalej pôsobila ako členka Komisie vedeckej grantovej agentúry VEGA (2 funkčné obdobia), ako recenzent časopisu *International Journal of Psychology* a do r. 2012 bola aj členkou IPPA (International Positive Psychology Association).

Najvýznamnejšie publikácie

- Kondáš, O., & Kordačová, J. (2000). *Iracionalita a jej hodnotenie. Sme iracionálni a do akej miery?* Bratislava, STIMUL.
- Kordačová, J. (2001). Irrational idealization and symptoms of maladjustment in adolescents. *Studia Psychologica*, 43(4), 331-337.
- Kordačová, J. (2003). Irrationality and manifestations of fear and anxiety in a sample of Slovak adolescents. *Studia Psychologica*, 45(4), 345-355.
- Kordačová, J. (2005). Miesto iracionálnych presvedčení v prežívaní strachu. *Československá psychologie*, 49(1), 65-73.
- Ivanovičová, M., & Kordačová, J. (2007). Zisťovanie miery iracionality škálou IPA a škálou IBI: Overovanie ich reliability a súbežnej validity. *Československá psychologie*, 51, 517-529.
- Oreg, S., Bayazit, M., Vakola, M., Arciniega, L., Armenakis, A., Barkauskiene, R., ... & Kordačová, J. (2008). Dispositional resistance to change: Measurement equivalence across 17 nations. *Journal of Applied Psychology*, 93(4), 935.
- Kordačová, J. (2010). Wisdom and irrationality: Probe into mutual relationships. *Studia Psychologica*, 52(4), 339-346.

Oreg, S., Bayazit, M., Vakola, M., Arciniega, L., Armenakis, A., ... & Kordačová, J. [et al.] (2011). Measurement Equivalence of the Dispositional Resistance to Change Scale. In *Cross-Cultural Analysis: Methods and Applications*. New York, Taylor and Francis Group, 249-278.

Kordačová, J. (2013). Schémy na rozhraní kognitívnej, klinickej a pozitívnej psychológie. *Československá psychologie*, 57(6), 554-568.

Kordačová, J. (2014). *Schémy v ľudskom poznávaní. Úvod do problematiky*. Bratislava, Ústav experimentálnej psychológie SAV.

Zaujímavosti, perličky

Pri rozhodovaní sa kam ísť študovať zvažovala okrem psychológie aj dizajn na ŠUP a štúdium architektúry. Medzi jej záľuby patrí turistika, cyklistika, bežky a inline korčuľovanie. Má rada prírodu, filmové a výtvarné umenie a tiež poéziu (obľúbený básnik Jan Skácel).

Povedali o nej

“Janka je poctivá žiačka výnimočného učiteľa, ktorá nepoľavuje v hľadaní odpovedí na (svoje) otázky. V čase, keď mohla vyložiť nohy na stôl a čerpať z toho, čo za roky vo vede urobila, prípadne púšťať sa do inovácii známej témy, vstúpila cez bod 0 (s podmienkou splnenia všetkých profesionálnych nárokov, ktorých nie je málo) do náročnej klinickej praxe, kde sú koncepty toho, čo skúma, žité často s fatálnymi následkami. Obdivujem a vážim si túto jej (o)pravdivosť.”

Mária Hatoková

PhDr. Daniela KUSÁ, CSc., rod. Gajarská

* 19.12.1947

Akademické a vedecké hodnosti

1974 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1978 – doktorka filozofie (PhDr., Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1990 – kandidátka vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1991 - 2014

Prínos Daniely Kusej pre ÚEP SAV spočíva najmä vo výskume tvorivosti, rodových otázok a emócií. Počas pôsobenia v ÚEP SAV bola vedúcou niekoľkých grantových projektov, ktorých vedecké výsledky boli publikované v mnohých karentovaných časopisoch a kolektívnych monografiách.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

V rokoch 1974 - 1991 pôsobila Daniela Kusá ako pracovníčka na Výskumnom ústave pedagogickom v Bratislave na oddelení pedagogickej psychológie, jej výskumným zameraním v tomto období boli psychické činitele záťaže/preťažovania žiakov, išlo najmä o výskumy intelektových dispozícií, sociálneho statusu, kognitívnej kapacity pre spracovanie odborného/učebnicového textu vo vzťahu k záťaži v škole.

Počas svojej kariéry absolvovala niekoľko pobytov na zahraničných univerzitách a in-

štitúciách, napr. University of Amsterdam, Oxford University a iné.

Vedecké smerovanie

Počas pôsobenia v ÚEP SAV boli výskumným zameraním Daniely Kusej sociálno-psychologické aspekty tvorivosti, neskôr aj racionalita emócií a kvalita usudzovania.

Pedagogická činnosť

Od roku 1996 bola Daniela Kusá školičkou v ÚEP SAV v doktorandskom štúdiu pre tematické oblasti: jazykové kognície a komunikácia, verbálna tvorivosť. Od roku 1993 pôsobí na International Baccalaureate pri Gymnáziu Jura Hronca Bratislava,

kde vyučuje v rámci dvojročného vzdelávacieho kurzu s medzinárodnou záverečnou skúškou (v anglickom jazyku) predmety: Psychologické smery 20. storočia, Sociálna psychológia, Kvalitatívna metodológia. Od roku 2001 pôsobí v International Baccalaureate Organisation v Cardiffe ako externý ex-aminer pri hodnotení prác študentov IB v zahraničí.

Ocenenia, členstvá

2008 Plaketa Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách

Okrem iných je členkou redakčnej rady časopisu Československá psychologie a Studia Psychologica, Comitet consultativ international pre časopis Revista de Psihologie. Zastáva tiež funkciu členky Edičnej rady SAV.

Najvýznamnejšie publikácie

- Kusá, D. (2001). Self-ideal and masculine-feminine polarity in adolescent boys and girls. *Studia Psychologica*, 43(1), 33-40.
- Kusá, D., & Maxianova, D. (2001). Rodovosť emocionality – jej význam a podoby v sociálnej kompetencii mužov a žien. *Československá psychologie*, 45(5), 451-459.
- Kusá, D. (2002). Psychological androgyny in gender ambience: Considerations on gender variations. *Studia Psychologica*, 44(4), 347-357.
- Kusá, D. (2004). K pozícii emócií a emocionality v rodovom diskurze. *Československá psychologie*, 48(4), 316-329.
- Kusá, D. (Ed.) (2006). *Zjavná a skrytá tvorivosť*. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Kusá, D. (Ed.) (2011). *Ekológia ľudských kognícií*. Bratislava: Veda.
- Kusá, D. (2011). Intuitive thought and „ordinary“ cognitions. *Studia Psychologica*, 53(2), 111-122.

Kusá, D., (Ed.) (2013). *Psycho-logika emócií*. Bratislava: Veda.

Zaujímavosti, perličky

Medzi záľuby Dany Kusej patrí hudba – a to nielen jej počúvanie (medzi svojich obľúbených hudobníkov počíta Astora Piazzollu a Yo-Yo Mu), ale aktívne aj hrá na hudobné nástroje – husle a klavír. V obľube má tiež filmovú tvorbu, doteraz organizuje na ústave filmové popoludnia, v rámci svetovej tvorby má v obľube napr. filmy Pedra Almodóvara, Miloša Formana, Jima Jarmuscha.

Povedali o nej

„Keď som prišla na ústav, mala som pocit, že Danka ma vzala pod svoje ochranné krídla. Jej spätná väzba na moje články bola láskavá a podnetná zároveň, vďaka čomu som bola ochotná bez frflania prerábať veci, kým nebola spokojná ona aj ja. Spôsob, ako dokáže tvorivo spájať myšlienky aj ľudí je pre mňa veľmi inšpirujúci. Vždy mi imponovala ľahkosť a šarm, s akým dokáže brať z nadhľadu nielen iných, ale aj samu seba. A v neposlednom rade je to jej veľký kultúrny rozhľad a chuť spoznávať nové veci – je pre mňa vzorom, ako elegantne môže žena pôsobiť aj v zrelom veku.“

Vladimíra Čavojoová

„Nikde, naozaj nikde, naozaj nikde inde na Ústave experimentálnej psychológie počas môjho pôsobenia na SAV to nevírilo viac láskavým pochopením života, tvorivou akademickou energiou a cigaretovým dymom ako v Dankinej pracovni. Bol som v nej častý hosť. Čerpal som múdrosť, rozvahu a akčnosť. Rád sa vraciam v myšlienkach do tejto pracovne a (tíško) závidím tým, čo sa do nej každodenne vracajú.“

Miroslav Sirota

PhDr. Alena POTAŠOVÁ, CSc., rod. Jelenková

„Čo neurobíš (vo výskume) do Veľkej noci, to už tento rok nestihneš (zrealizovať).“

* 06.06.1944

Akademické a vedecké hodnosti

1969 – odbor psychológia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1974 – kandidátka vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1969 - 2007

Alena Potašová pôsobila v ÚEP SAV ako samostatná vedecká pracovníčka a bola súčasťou úzkeho výskumného jadra ústavu v 80. a 90. rokoch. Dlhodobo pôsobila ako predsedníčka Vedeckej rady ÚEP SAV. Viedla tiež agendu doktorandského štúdia.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Pôsobila v Štúdiu hraných filmov Bratislava a na Psychologickom ústave Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Viedla vlastnú prednášku na Univerzite tretieho veku pri STU pod názvom „Starnutie z pohľadu psychológa“ a tiež psychologickú poradňu v penzióne pre seniorov v Dúbravke.

Vedecké smerovanie

Alena Potašová bola priekopníčkou v oblasti environmentálnej psychológie a psychológie starnutia. Takmer 40 rokov rozvíjala výskum v ÚEP SAV, výsledkom ktorého boli, okrem iného, početné úspešné intervencie v praxi.

V 70. rokoch pracovala vo výskumnom tíme, ktorý sa zaoberal otázkami vnímania a reakčného času; neskôr skúmaním pamäti, percepčno-mnemických funkcií a analýzou práce operátora v automatizovanej výrobe, psychologickými aspektmi zmenovej práce. V 90. rokoch viedla výskumný tím študujúci vplyv environmentálnych neurotoxínov na kognitívny vývin detí v školskom veku. Po roku 2000 sa začala intenzívne venovať psychológii starnutia, najmä

schopnosti seniorov zvládať involučné zmeny a možnostiam jej rozvíjania prostredníctvom pozitívneho psychologického poradenstva. Terénne výskumy realizovala predovšetkým na báze priameho kontaktu s účastníkmi v prirodzenom prostredí, pomocou intervenčných programov a interdisciplinárnej spolupráce. Bola zároveň aktívna v rámci popularizácie vedy.

Ocenenia, členstvá

2004 Plaketa Ľudovíta Štúra za rozvoj spoločenských vied.

Bola členkou výboru Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV, komisie VEGA, komisie pre udeľovanie vedeckých hodností (CSc., PhDr.) v odbore psychológia, Snemu SAV, senátu Krajského súdu Bratislava a pôsobila v občianskom združení „Pomoc obetiam násillia“.

Najvýznamnejšie publikácie

- Halmiová, O., Árochová, O., & Potašová, A. (1972). Hľadacia činnosť. *Československá psychologie*, 16, 444-455.
- Árochová, O., Halmiová, O., & Potašová, A. (1973). Effect of sense modality on recall and recognition in memory tasks. *Studia Psychologica*, 15, 186-193.
- Halmiová, O., & Potašová, A. (1992). *Kognitívno-osobnostné aspekty sociálneho styku*. Bratislava: ÚEP SAV.
- Potašová, A., & Árochová, O. (1994). Účinky toxických látok prostredia na psychické funkcie detí: niektoré metodické prístupy a zistenia. *Československá psychologie*, 38, 131-142.
- Potašová, A. (1997). Cognitive functions of preschool children affected by environmental toxins. *Studia Psychologica*, 40, 335-338.

- Potašová, A. (ed.) (1997). *Škodlivé látky v prostredí: Psychická a zdravotná prosperita detí*. Bratislava: ÚEP SAV.
- Potašová, A., & Árochová, O. (2000). Možnosti a limity neurobehaviorálno-toxicologického výskumu. *Československá psychologie*, 44, 433-438.
- Potašová, A. (2002). Quality of life: specific problems of senior citizens. *Studia Psychologica*, 44, 305-309.
- Potašová, A. & Prokopčáková, A. (2003). Life satisfaction and affectivity (A research probe). *Studia Psychologica*, 45, 203-209.
- Potašová, A. & Golecká, L. (2004). Intervening program for the aged: Reinforcement of accommodative behavior. *Studia Psychologica*, 46, 311-315.

Zaujímavosti, perličky

V rozprávaní ľudí, ktorí Alenu Potašovú poznali, sa opakujú opisy jej povestne silnej argumentácie, zmyslu pre humor, výnimočnej krásy, živelnosti a najmä zanieštenosti pre výskum a jeho aplikácie do praxe. Má rada kultúru a psíky.

Povedali o nej

„Praktická, rozhodná, vie prácu doviest do konca.“

Lenka Čičmanová

„Brala vedu s nadhľadom.“

Imrich Ruisel

„Večný živel.“

Daniela Kusá

PhDr. Alexandra PROKOPČÁKOVÁ, CSc., rod. Kellö

„Najlepšia kázeň je krátka a múdra.“

* 20.09.1951

Akademické a vedecké hodnosti

1975 – odbor pedagogická psychológia
a anglický jazyk (Filozofická fakulta, Uni-
verzita Komenského)

1978 – doktorka filozofie (PhDr., Ústav
experimentálnej psychológie SAV)

1988 – kandidátka vied (Slovenská aka-
démia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1971 - 2014

Alexandra Prokopčáková pracovala ako
vedecká pracovníčka v ÚEP SAV, v rokoch
1999 - 2009 pôsobila ako zástupkyňa
riaditeľa ÚEP SAV.

Výbornú znalosť anglického jazyka vyu-
žívala pri dlhoročnej redaktorskej, editorskej
a posudzovateľskej práci v medzinárodnom
časopise *Studia Psychologica*. Ako výkonná
redaktorka pre tento časopis pracovala v
rokoch 1992 až 2009. Od roku 2009 je
členkou redakčnej rady.

Vedecké smerovanie

Na začiatku svojej vedeckej kariéry sa
Alexandra Prokopčáková venovala vplyvu
osobnosti (najmä emočnej lability) a inte-
lektových schopností na pamäťový výkon.

Riešila tiež témy úzkosti, kontroly a riešenia
problémov v rôznych situáciách a v súvislosti
so zvládaním, kde priniesla do povedomia
alternatívne štýly zvládania. V roku 1995 sa
začala dlhodobá spolupráca s kolegyňou
Zdenou Ruiselovou vďaka zahraničnému
projektu, ktorý sa týkal problémov ado-
lescentov. Neskôr sa špecializovala na tému
rozhodovania a potreby štruktúry vo vzťahu
k osobnosti. V posledných rokoch rozpra-
covala tzv. kontrafaktové myslenie najmä v
súvislosti s osobnostnými, kognitívno-
emočnými aspektmi a zvládaním.

Ocenenia, členstvá

2012 Čestná plaketa Ľudovíta Štúra
za zásluhy v spoločenských vedách

Je členkou Slovenskej psychologickkej spoločnosti pri SAV a členkou redakčnej rady časopisu *Studia Psychologica*.

Najvýznamnejšie publikácie

- Prokopčáková, A. (1984). Intellectual level - an important factor for memory achievements. *Studia Psychologica*, 26(2), 115-122.
- Prokopčáková, A. (1992). Recall of the meaningful text by individuals with different level of intellectual abilities. *Studia Psychologica*, 34(4-5), 331-338.
- Prokopčáková, A., (1995). Zvládacie stratégie s ohľadom na typ situácie, anxiétu a kontrolu. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 30(1), 51-54.
- Ruiselová, Z., & Prokopčáková, A. (1997). *Prehľad najfrekvencovanejších problémov adjustácie 15-ročných adolescentov na Slovensku*. Bratislava: ÚEPs SAV.
- Prokopčáková, A. (2001). How does anxiety participate in maladjustment of adolescents? *Studia Psychologica*, 43(3), 243-249.
- Ruiselová, Z., & Prokopčáková, A. (2005). Coping style and anxiety in relation to the implicit theory of intelligence. *Studia Psychologica*, 47(4), 301-307.
- Ruiselová, Z., Prokopčáková, A., & Kresánek, J. (2007). Counterfactual thinking in relation to the personality of women – doctors and nurses. *Studia Psychologica*, 49(4), 333-340.
- Prokopčáková, A. (2010). Kontrafaktové myslenie a negatívne emócie. In I. Ruisel, & A. Prokopčáková (Eds.), *Kognitívny portrét človeka* (294-314). Bratislava: ÚEPs SAV.
- Ruiselová, Z., & Prokopčáková, A. (2011). Múdrost' a kontrafaktové myslenie v osobnostnom kontexte – empirický výskum. In I. Ruisel, & Z. Ruiselová (Eds.), *Múdrost' v kontexte osobnosti* (138-164). Bratislava: SAP - ÚEP SAV.

Ruiselová, Z., & Prokopčáková, A. (2013). *Problémy adolescencie*. Bratislava: ÚEP SAV.

Prokopčáková, A. (2014). Personal need for structure, counterfactual thinking and decision making. *Studia Psychologica*, 56(3), 181-198.

Zaujímavosti, perličky

Alexandra Prokopčáková spolupracovala s vydavateľstvom Ikar, pre ktoré prekladala rôzne knihy v rokoch 1996 až 2006. Od roku 2015 prekladá pre vydavateľstvo Slovart. Preklady sú prevažne z oblasti psychológie a zdravia (napr. kapitola Mind (Myseľ) z encyklopédie Človek (2005), časť knihy Láska a vôľa od Rolla Maya (2005), Umenie milovať od Ericha Fromma (2006), v spolupráci so Spoločenskovedným ústavom SAV preložila dotazníky European Social Survey, do angl. jazyka preložila skriptá Clinical problems of medical psychology (Čaplová, Žucha a kol., 1994)).

Povedali o nej

„Svedomitá a precízna, za všetkých okolností sa možno na ňu spoľahnúť.“

Viera Bačová

„Saša je čestný, spravodlivý a pracovitý človek. Uzavretá povaha skrýva veľkú hĺbku, vzdelanie a múdrosť.“

Zdena Ruiselová

„Vo výskume je to tímová hráčka. V práci dôsledná, do posledného detailu. Len takíto vzácní poctivci vedia, ako vie práca pri tomto osobnom prístupe pohltiť. Má v sebe športového ducha, s láskou lyžuje a ak si vyberie šampanské, bude určite brut.“

Lenka Čičmanová

RNDr. Zdena RUISELOVÁ, CSc., rod. Droppová

“Každému jeho raj.”

* 25.01.1948

Akademické a vedecké hodnosti

1971 – odbor biofyzika (Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského)

1982 – doktorka prírodných vied, (RNDr. Matematicko-fyzikálna fakulta, Univerzita Komenského)

1988 – odbor psychológia – rozširovacie štúdium (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1987 – kandidátka vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV 1971 - 2013

V ÚEP SAV pôsobila Zdena Ruiselová ako vedecká pracovníčka celú svoju profesijnú kariéru. Na tomto ústave zároveň v rokoch 1991 až 1998 zastávala pozíciu zástupkyne riaditeľa.

Dlhé roky organizovala odborné psychologické semináre v ÚEP SAV a v rámci tejto činnosti sa snažila vzbudiť záujem pracovníkov o novšie alebo menej používané metódy spracovania údajov (sama adaptovala viacero zahraničných výskumných psychologických metodík).

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Zdena Ruiselová absolvovala študijné pobyty vo Švédsku, Nemecku, Taliansku, Rusku (ZSSR) a Bulharsku.

Vedecké smerovanie

Najskôr sa Zdena Ruiselová venovala pracovným orientáciám – výskumu poznávacích procesov (mentálne reprezentácie, myslenie, rozhodovanie) a možnostiam uplatnenia exaktných prístupov a interdisciplinárneho prístupu v psychológii. Neskôr sa venovala výskumu pamäti, kognitívnych máp, praktickej inteligencie a zvládaniu náročných situácií (otázka efektívnosti

zvládania záťaže). Od roku 1995 spolupracuje najmä s A. Prokopčákovou na téme štýlov zvládania náročných situácií vo vzťahu k osobnosti adolescentov a zvládaniu v biodromálnom a vekovom kontexte. Napokon sa venovala skúmaniu kontrafaktového myslenia. Vo svojej práci sa sústredila na prepojenie poznávacích procesov a osobnosti.

Pedagogická činnosť

Krátku dobu pôsobila na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského.

Ocenenia, členstvá

2008 Čestná plaketa Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách

V súčasnosti je Zdena Ruiselová členkou Slovenskej psychologicko-školníckej spoločnosti pri SAV a v rokoch 1991 až 2001 bola členkou redakčnej rady odborného časopisu Československá psychologie. Niekoľko rokov bola podpredsedníčkou Komisie VEGA pre vedy o človeku (psychológia, pedagogika, telesná výchova).

Najvýznamnejšie publikácie

Ruisel, I., & Ruiselová, Z. (1990). *Vybrané problémy psychológie poznávania*. Bratislava: VEDA.

Ruiselová, Z., & Ruisel, I. (Eds.). (1992). *Praktická inteligencia 1: Teoretické a metodologické problémy*. Bratislava: ÚEP SAV.

Ruiselová, Z. (Ed.). (1997). *Bariéry kognitívnej a sociálnej adjustácie u adolescentov*. Bratislava: ÚEP SAV.

Ruiselová, Z. (Ed.). (2000). *Adjustačné problémy, charakteristiky zvládania a osobnosť adolescentov*. Bratislava: ÚEP SAV.

Ruiselová, Z. a kol. (2006). *Štýly zvládania záťaže a osobnosť*. Bratislava: ÚEP SAV.

Ruiselová, Z. a kol. (2009). *Kontrafaktové myslenie a osobnosť*. Bratislava: SAV.

Ruiselová, Z., & Prokopčáková, A. (2013). *Problémy adolescencie*. Bratislava: ÚEP SAV.

Ruisel, I., & Ruiselová, Z. (Eds.). (2011). *Múdroosť v kontexte osobnosti: problémy, fakty, otázky*. Bratislava: ÚEP SAV.

Skoog, T., Stattin, H., Ruiselová, Z., & Ozdemir, M. (2013). Female pubertal timing and problem behaviour: The role of culture. *International Journal of Behavioral Development*, 37(4), 357-365.

Zaujímavosti, perličky

Zdena Ruiselová je manželkou prof. Imricha Ruisela. Vo voľnom čase sa venuje chalupárčeniu, turistike a lyžovaniu. Je sestrou Ing. arch. Virgil Droppu, ktorý je významný architekt. Jej druhý brat, doc. PhDr. Boris Droppa, CSc., pôsobil na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského a je autorom niekoľkých kníh pre deti a textov populárnej hudby.

Povedali o nej

„Zdenku som si popri jej vedeckej práci vždy vážila najmä ako človeka: má v sebe niečo ľudsky hlboko pozitívne a konštruktívne, čo vedela ponúkať svojom okoliu i napriek tomu, že sama nemala vo svojom živote vždy „na ružiach ustlané“... Bola „dobrou dušou ústavu“, preto ma veľmi mrzí jej náhly odchod do dôchodku. Jednoducho povedané – chýba mi...“

Jana Kordačová

„Nepoznám obetavejšieho človeka ako je Zdena. Až sama sebe škodí. Múdra, rozhladená, sčítaná. Poznanie je pre ňu veľká hodnota. Má zmysel pre recesiu.“

Alexandra Prokopčáková

PhDr. Ivan SARMÁNY-SCHULLER, CSc.

*„Záujem je subjektívna kategória.“
„Práca, ktorá nemá chybu, je zlá.“*

* 08.07.1947

Akademické a vedecké hodnosti

1972 – odbor psychológia práce (Filozofická Fakulta, Univerzita Komenského)

1984 – doktor filozofie (PhDr., Filozofická Fakulta, Univerzita Komenského)

1985 – kandidát vied (Slovenská akadémia vied)

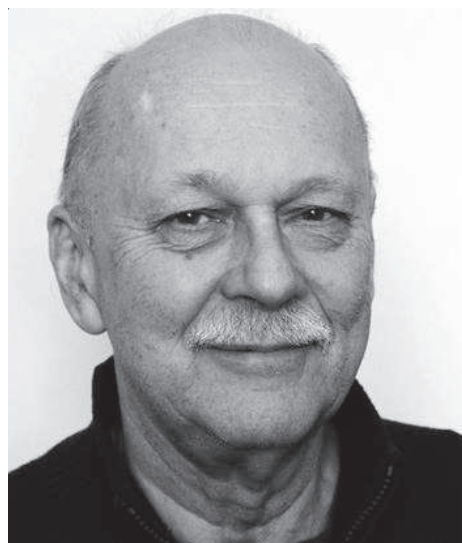
Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1973 - súčasnosť

Ivan Sarmány-Schuller pôsobil ako prezident Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV (od roku 1999) a šéfredaktor časopisu *Studia Psychologica* (2010 - 2014).

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Počas svojho dlhoročného pôsobenia v ÚEP SAV pôsobil i na mnohých zahraničných stážiach – Psychologický ústav AN Moskva, Humboldtova univerzita Berlín, Psychologický ústav AV Sofia, Laboratórium psychológie práce CNRS v Paríži, Psychologický ústav Univerzity v Berne, Univerzita Autónoma Barcelona, Univerzita Padova, Univerzita Tokyo (Showa Women University), Univerzita Atény. Zároveň

absolvoval viaceré vyžiadané prednášky - Bern (1992), Padova (1993), Duesseldorf (1997), Tokyo (1997), Istanbul (1998), Palma de Mallorca (2001), Barcelona (2002).

Vedecké smerovanie

V oblasti výskumného zamerania dominujú predovšetkým témy týkajúce sa problematiky kognitívnych štýlov a štýlov učenia, cirkadiánnych rytmov a zmenovej práce, psychológie osobnosti, anxiety, rozhodovania a zvládania záťažových situácií, optimizmu a riešenia problémov.

Pedagogická činnosť

Okrem pôsobenia v ÚEP SAV sa venuje pedagogickej činnosti na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre so zameraním na

všeobecnú psychológiu, metodológiu a experimentálnu psychológiu. Dopyšal je školiteľom dvanástich doktorandských prác na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre i na Ústave experimentálnej psychológie SAV.

Ocenenia, členstvá

2007 Čestná plaketa Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách.

Ivan Sarmány-Schuller je v súčasnosti národným reprezentantom za Slovensko v medzinárodnej spoločnosti STAR (Stress and Anxiety Research Society), prezidentom Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV, členom redakčnej rady časopisu *Revue medicíny v praxi* a Psychofórum, vedeckého kolégia SAV a komisie VEGA pre vedy o človeku. Bol členom Medzinárodnej únie psychológov International Union of Psychological Science a zastával viaceré funkcie pri SAV (zástupca podpredsedníčky SAV pre III. oddelenie vied SAV, predseda Etickej komisie SAV, predseda Komisie SAV pre propagáciu a tlač, člen Komisie SAV pre zahraničné styky a člen Výkonnej rady vedeckých spoločností pri SAV).

Najvýznamnejšie publikácie

Sarmány-Schuller, I. (1977). Different performance in Stroop's interference test from the aspect of personality and sex. *Studia Psychologica*, 19, 60-67.

Thorson, J. A., Powell, F. C., Sarmány-Schuller, I., & Hampes, W. P. (1997). Psychological health and sense of humor. *Journal of Clinical Psychology*, 53(6), 605-619.

Furnham, A., Rakow, T., Sarmány-Schuller, I. & Defruyt, F. (1999). European differences in self-perceived multiple intelligences. *European Psychologist*, 4, 131-138.

Sarmány-Schuller, I. (2000). Need for structure and coping processes. *Ansiedad y Estrés*, 6(1), 39-45.

Iwawaki, S., & Sarmány-Schuller, I. (2001). Cross-cultural (Japan-Slovakia) comparison of some aspects of sleeping patterns and anxiety. *Studia Psychologica*, 43, 215-224.

Pilárik, L., & Sarmány-Schuller, I. (2009). Emotional intelligence and decision making in the Iowa Gambling Test of female students of social work. *Studia Psychologica*, 51, 319-328.

Sarmány-Schuller, I. (2010). Decision making under time pressure in regard to preferred cognitive style (Analytical-Intuitive) and study orientation. *Studia Psychologica*, 52, 285-290.

Sarmány-Schuller, I. (2011). Vplyv kognitívneho štýlu a rozhodovania na múdrosť. In I. Ruisel, Z. Ruiselová (Eds.), *Múdrosť v kontexte osobnosti: problémy, fakty, otázky* (165-189). Bratislava: Slovak Academic Press.

Sarmány-Schuller, I., & Kuračka, P. (2012). Dimension of the cognitive style „Analytical-Intuitive“ and the successful problem solving in the „IGT“ experimental situation. *Studia Psychologica*, 54, 95-209.

Jurišová, E., & Sarmány-Schuller, I. (2013). Structure of basal psychical self-regulation and personality integration in relation to coping strategies in decision making in paramedics. *Studia Psychologica*, 55, 3-17.

Zaujímavosti, perličky

Bohaté skúsenosti s pôsobením v zahraničí a reprezentáciou na medzinárodnej úrovni sa odzrkadľujú v širokých znalostiach svetových jazykov – nemecky, anglicky, rusky, francúzsky, španielsky. Vo voľnom čase sa rád venuje umeleckým záľubám, predovšetkým hudbe. Možno ho dokonca vidieť účinkovať v niektorých predstaveniach Opery SND.

Povedali o ňom

„Ivana poznám ako človeka, ktorý je jazykovo fluentný, dokáže komunikovať v 5 cudzích jazykoch, čo značne využíva pri svojich početných vystúpeniach doma i v zahraničí. Je spoločenský, komunikatívny a ochotný preberať zodpovednosť za rôzne odborné aktivity (predseda SPS, zástupca

podpredsedníčky SAV pre III. oddelenia, posudková činnosť, a pod). V súčasnosti je už viacnásobným starým otcom a svojim vnúčatám sa venuje s veľkou láskou, čo sa dá len vycítiť z toho mála, čo prezradí o svojom súkromí. Z mladších liet si spomínam na jeho pravidelné tréningy na maratóny spolu s prof. Ruiselom.“

Alexandra Prokopčáková

PhDr. Ivan ŠÍPOŠ, DrSc.

“Radšej sa zodriet’ ako nečinnosťou prehnit’.”

(D. Kováč o I. Šípošovi)

* 1927

† 1988

Akademické a vedecké hodnosti

1950 – odbor filozofia a anglický jazyk (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1964 – kandidát vied (Slovenská akadémia vied)

1980 – doktor vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1961 - 1988

Ivan Šípoš bol všestranne činorodý, produktívny vedecký pracovník, tvorivý experimentátor, autor viacerých syntetických publikácií a neúnavný propagátor psychológie. Bol dlhodobo vedúcim oddelenia všeobecnej psychológie a tajomníkom *Studia Psychologica*.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Ivan Šípoš mal zásluhu na slovenskom vydaní sociálno-psychologického bestselleru severoamerického pôvodu *Človek v spoločnosti* (Krech, Cruthchfield, Balachay, 1968) a na profilovaní Bratislavskej oblastnej skupiny Slovenskej psycholo-

gickej spoločnosti pri SAV. V rokoch 1976 - 1978 bol jej predsedom. Dlhodobo zastával funkciu vedúceho Katedry psychológie Inštitútu pre výchovu vedúcich pracovníkov Slováckého a lektora Inštitútu riadenia pri vláde SR.

Vedecké smerovanie

Počiatkové vedecké práce tvoril Ivan Šípoš v oblasti zrakovej percepcie. Neskôr ich dopĺňali výstupy z experimentálneho skúmania pamäti. Na prelome 60. a 70. rokov sa prepracoval k téme psycholingvistiky. Veľmi dobre sa orientoval v sociálnej, pracovnej a mediálnej psychológii.

Pedagogická činnosť

Ivan Šípoš externe prednášal na viacerých vysokých školách, najviac na Katedre pedagogickej psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Ocenenia

1977 Strieborná plaketa Ľudovíta Štúra

Najvýznamnejšie publikácie

- Šípoš, I. & Gast, H. (1965). Übertragung visueller Information in tachystoskopischen Experiment. *Vision Res.* 5, 175-187.
- Šípoš, I. (1969). Word recognition in a four variants of memory input and output. *Studia Psychologica*, 11(4), 283-292.
- Šípoš, I. 1971. Verbal vigilance performance and visual fatigue. *Studia Psychologica*, 13(2), 141-142.
- Šípoš, I. 1972. Response time to verbal and graphic equivalents of terms in normal and deaf-mute children. *Studia Psychologica*, 14(3), 227-234.
- Šípoš, I. (1973). Recognition memory. *Studia Psychologica*, 15(3), 172-179.
- Šípoš, I. & Valter, V. (1974). Black-and-white matrix recognition as a function of retention interval. *Studia Psychologica*, 16(4), 289-292.

Šípoš, I., & Kollárik, T. (1975). *Sociálna psychológia práce*. Bratislava: Práca, 153 s.

Šípoš, I. (1977). *Pamäť a znovupoznanie*. Bratislava: Veda, 205 s.

Šípoš, I. (1978). *Psychológia pamäti. Kapitoly zo všeobecnej psychológie*. Bratislava: SPN, 160 s.

Šípoš, I. (1987). *Horizonty psychológie*. Bratislava: Veda, 208 s.

Zaujímavosti, perličky

Ivan Šípoš pravidelne vystupoval v rozhlase a dennej tlači.

Bol otcom Juraja Šípoša, slovenského básnika, prozaika, prekladateľa a filozofa.

Povedali o ňom

„ ... bol doslova majster slova v popularizovaní vedných poznatkov z oblasti psychológie, a to nielen v písanej forme. Jeho novinársky talent sa prejavoval tak výrazne, že dodnes môže slúžiť ako materiál novinárskej a či rozhlasovej profesionálnej obci. “

Oľga Árochová, 1993

„...jedinečná individualita, viac ako dve desiatky rokov bol jednou z najnápadnejších „vignet“ ÚEP...“

Damián Kováč, 2005

PhDr. Anton UHERÍK, DrSc.

„Výskum nemá konca, lebo vždy máte priestor pochybovať, neveriť tomu, čo ste dosiahli.“

* 12.09.1930

Akademické a vedecké hodnosti

1954 – odbor psychológia a filozofia (Filozofická fakulta, Univerzita Komenského)

1965 – doktor filozofie (PhDr., Ústav experimentálnej psychológie SAV)

1979 – doktor vied (Slovenská akadémia vied)

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV

1954 - 1990

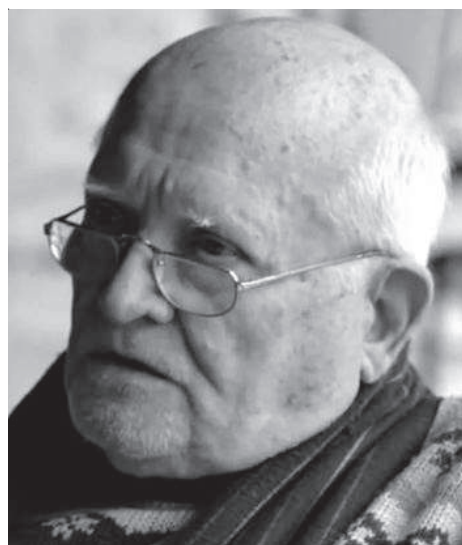
V roku 1970 v rámci ÚEP SAV založil prvé psychofyziologické pracovisko v Československu, ktoré viedol až do odchodu do dôchodku.

Kariéra mimo Ústavu experimentálnej psychológie SAV

Anton Uherík pôsobil v rokoch 1969 - 1970 na kanadskej University of Waterloo ako hosťujúci profesor a v rokoch 1954 - 1990 spolupracoval a sporadicky navštevoval významné psychofyziologické pracoviská v zahraničí – Sofia, Varšava, Budapešť, Moskva, Petrohrad, Paríž, Londýn, Berlín, Bonn, Hamburg, Toronto, New York.

Vedecké smerovanie

Anton Uherík sa venoval predovšetkým psychofyziologickému výskumu človeka. Je

autorom termínu „bioelektrická reaktivita kože“. Spolu s Ing. Valterom zostavili mnohé zariadenia, ktorými bolo možné zaznamenávať zmeny kožného odporu, dýchanie, tepovú frekvenciu, krvný tlak a elektrickú aktivitu mozgu. Jeho prvé experimenty sa týkali najmä vodivosti kože, ktorá odráža emocionálnosť v ľudskom organizme, ale práve on svojimi výskumami dokázal, že bioelektrická reaktivita kože odráža aj vlastnosti centrálného nervového systému.

Pedagogická činnosť

Od roku 1979 prednášal Anton Uherík na troch univerzitách: na Univerzite Komenského, na Trnavskej univerzite a na Masarykovej univerzite. V rokoch 1969 - 1970 pôsobil ako hosťujúci profesor na kanadskej University of Waterloo.

Ocenenia, členstvo

1985 Čestné uznanie za vývoj, konštrukciu a uvedenie do praxe novej metódy diagnostikovania sluchových defektov a psychofyziologických regulačných vlastností od Štátnej komisie pre vedeckotechnický a investičný rozvoj

2001 Čestné uznanie za zaslúžilú a obetavú prácu na prospech sluchovo postihnutých od Slovenského zväzu sluchovo postihnutých

2010 Krištáľové srdce za zásluhy v oblasti vedy a humanity od Spoločnosti Ferdinanda Martinenga

2011 Ocenenie od Literárneho fondu za filmovú poviedku HOMO

2012 Vznamenanie za celoživotné dielo od Nadácie Linaje

Získal aj medailu SAV a plaketu Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách. Je členom Spolku nezávislých spisovateľov.

Najvýznamnejšie publikácie

Publikoval viac ako 200 vedeckých štúdií a 10 rozsiahlych knižných monografií. Bol činný aj v populárno-vedeckej oblasti, v printových médiách, ale aj v rozhlase a televízii.

Uherík, A. (1965). *Bioelektrická aktivita kože – jej využitie v experimentálnej psychológii*. Bratislava, Vydavateľstvo SAV

Uherík, A. (1978). *Psychofyziologické vlastnosti človeka*. Bratislava, Vyd. Psycho-diagnostické a didaktické testy

Uherík, A. (1988). *Človek je len človek*. Bratislava, Obzor

Uherík, A. (1990). *Hluchota, reč, poznanie*. Martin, Osveta

Uherík, A. (2009). *Fragments pamäti nostalgiou zahalené*. Bratislava, Verbis

Uherík, A. (2010). *Čaro nepoznaného*. Bratislava, Verbis

Uherík, A. (2011). *Homo*. Bratislava, Verbis

Uherík, A. (2012). *Kto si*. Bratislava, Verbis

Uherík, A. (2013). *Nepočujúce dieťa – nepoznané a nepovšimnuté*. Bratislava, Verbis

Uherík, A. (2014). *Detektor lži neexistuje*. Bratislava, Verbis

Zaujímavosti, perličky

Vyššie 20 ročná spolupráca Antona Uheríka so Základnou školou pre nepočujúcich na Hrdličkovej ulici v Bratislave vyústila okrem iného aj k patentovanému vynálezu originálnej audiometrickej metódy vyšetřovania sluchu nazvanej PEDAPS (Podmieňovanie elektrodermálneho a pohybového správania), vhodnej pre deti už od 3 rokov.

Inicioval a pripravil kompletne návrh Zákona o posunkovej reči nepočujúcich, ktorý bol v roku 1995 Národnou radou SR aj schválený. V súčasnosti predložil do Národnej rady SR novelu tohto zákona, ktorá sa týka vzdelávania nepočujúcich detí v ich posunkovej reči.

Bol expertom Svetovej federácie nepočujúcich pre výchovu a vzdelávanie nepočujúcich detí.

Vyššie 20 rokov pôsobil v Slovenskom filme ako odborný poradca pri výrobe filmov pre deti a mládež.

Je vedcom s umeleckou dušou. Okrem vedeckých aktivít píše básne, prózu a venuje sa aj výtvarnému umeniu, maľovaniu.

Bol ženatý 54 rokov s manželkou Irmou Horváthovou. Má jednu dospelú dcéru a dospelú vnučku.

Povedali o ňom

„Poznám len málo ľudí, ktorí sa s toľkou vášňou a energiou, aká je charakteristická pre doktora Uheríka, angažujú aj v pomerne vzdialených oblastiach výskumu a umenia. Vďaka jeho rozprávačskému daru reči, bezprostrednosti a priateľskej povahe sa rozhovor s ním rýchlo mení na filozoficko-vedecko-umelecký zážitok.“

Mária Túnyiová

Peter TKÁČ

„...vtedy bol iný názor na život ako dnes, keď si chce každý len užiť. Vtedy slovo žiť znamenalo niečo dosiahnuť...Duchovno vtedy bolo zmyslom, pre ktorý sme žili. Dnes prevláda konzum, každý si chce užiť. Zajtra nebude môcť, tak to chce využiť ešte dnes. To je to známe „carpe diem“, uži dňa....“

* 30.01.1917
† 02.11.2013

Pôsobenie v Ústave experimentálnej psychológie SAV 1966 - 2006

Po roku 1966 začal pôsobiť ako vedecko-technický pracovník ÚEP SAV a pre Slovenskú akadémiu vied – ako prekladateľ do francúzštiny a angličtiny. Pôsobil zároveň ako dlhoročný redaktor časopisu *Studia Psychologica*. Vďaka dôsledne mravčej aktivite redaktora Petra Tkáča sa stal časopis *Studia Psychologica* v r. 1976 karentovaným časopisom. V spolupráci s Alžbetou Kminiakovou pripravil Výkladový slovník odborných termínov z oblasti kognitívnej psychológie.

Ocenenia, členstvá

Peter Tkáč v rámci 50. výročia fungovania Ústavu experimentálnej psychológie prevzal Pamätnú plaketu SAV. Dojemná bola jeho skromnosť pri preberaní medaily: nepripúšťal si žiadne vlastné zásluhy, naopak, poďakoval sa ústavu za možnosť sebarealizácie.

Zaujímavosti, preličky

V roku 1930, ako trinásťročný, odišiel Peter Tkáč študovať do Francúzska, strávil na vidieku štyri roky v škole kresťanských bratov, ku ktorým sa neskôr taktiež pridol. Neskôr pokračoval z Francúzska do Singapuru (cez Cejlón). V Singapure sa stal učiteľom a tam ho zastihla aj druhá svetová vojna. Dostal sa do koncentračného tábora. Po skončení II. svetovej vojny sa cez Londýn vrátil na Slovensko.

Povedali o ňom

„Peter žije aj dnes preto, že ako jeden z mála dlhodobo tlmočil výsledky tunajších psychológov a iných do najviac komunikovaného jazyka – angličtiny. No nielen

tľmočil, ale text aj vylepšoval, kultivoval. Naozaj, aký bol človek? Peter bol mimoriadne múdry, avšak a príkladne pokorný, s ukrývajúcimi emóciami, ale príležitostne aj veselý, neobyčajne svedomitý, aj keď nie puntičkár, striedmy, ale vedel aj požiť, humanistický a transcendentne orientovaný, čo preukazoval aj v praktickom živote.“

Damián Kováč

Katarína HORNÁČKOVÁ

„Zodpovednosť a spoľahlivosť.“

*27.11.1952

**Pôsobenie v Ústave experimentálnej
psychológie SAV
1975 - súčasnosť**

Takmer celý profesijný život pani Kataríny Hornáčkovej je spojený so Slovenskou akadémiou vied, konkrétne s ÚEP SAV. Od 1. februára 1975, kedy nastúpila pracovať v ÚEP SAV, sa podieľa na živote tohto ústavu v dobrom i zlom. Všetci jej bývalí a súčasní nadriadení, a všetky kolegyně a kolegovia sa zhodnú v tom, že pani Katka svoju prácu na sekretariáte (pozostávajúcu z viacerých pozícií) zvláda profesionálne. Pani Katke všetci vďačia za vytváranie pozitívnej atmosféry, za ochotnú nevtieravú pomoc vždy, keď je to potrebné, za zmierňovanie napätí a taktné urovnávanie konfliktov, a to všetko nenápadne, v tichosti a bez akéhokoľvek nároku na explicitné ocenenie. Pani Katka si zaslúži poklonu za schopnosť počúvať a vžiť sa do situácie iných, za schopnosť nadhľadu, za mnohé, priam elegantné reakcie na správanie iných, ktoré u nej možno vidieť a učiť sa ich od nej.

Povedali o nej

“Pani Katka je vždy pripravená pomôcť, vo všetkom má úžasný prehľad a vie poradiť.”

Hana Harenčárová

“Vždy som sa na ňu mohla spoľahnúť. Vždy urobila presne a načas to, čo bolo treba a nikdy sa nest'ážovala a “nenervačila”, keď bolo práce naraz trochu priveľa. Nikdy som ju nepočula o niekom povedať niečo zlé, a keď niekto pred ňou povedal niečo dôverné, mohol sa spoľahnúť na jej diskretnosť. Nespoliehali sme sa na ňu len pri pracovných problémoch, ale jej šikovnosť je neoceniteľná aj pri rôznych ústavných spoločenských udalostiach. Považujem ju za jednu veľmi príjemnú, priateľskú a kultivovanú ženu.”

Alexandra Prokopčáková

“Čo by sme si počali bez pani Katky?”

Vladimíra Čavojevová

“Pani Katka má nekonečné zdroje energie. Niečo úžasné.”

Martin Majerník

“Pani Katka je nosným pilierom ÚEP SAV.”

Lenka Kostovičová

“Pani Katka vytvára na ÚEP láskavé zázemie, „domov“. Spája sa mi s ňou prijatie, záujem a trpezlivé načúvanie, praktické rady, a pohostinnosť. Bez nej si ústav ani neviem predstaviť. Riaditelia a pracovníci sa menili, ona je „istotou“.

Mária Hatoková

“Pani Katka je doma vo všetkých oblastiach a sférach fungovania ústavu. Je pravou aj ľavou rukou, vždy ochotnou pomôcť. Je múdra a láskavá zároveň.”

Eva Ballová Mikušková

“Katka patri k stabilným, spoľahlivým, tzv. kmeňovým zamestnancom ústavu a verím, že to tak ešte dlho ostane.”

Jana Kordačová

“Katka je dobrosrdečná, milá, šikovná a spoľahlivá. Ústavný košiar udržiava múdro a láskavo celé roky.”

Zdena Ruiselová

**Menný zoznam všetkých pracovníkov
ÚEP SAV za r. 1955-2015**

Adamovičová E.	Klačanská, R.	Pufflerová, Š.
Adamovová, L.	Kminiaková, A.	Putyrová S.
Arbet, L.	Kompoltová, S.	Ritomský, A.
Árochová, O.	Kondáš, O.	Rišková, A.
Báčová, V.	Kolada, S.	Rosa, J.
Ballová Mikušková, E.	Korcová, N.	Rosová, V.
Balogová, H.	Kordačová, J.	Ruisel, I.
Bašňáková, J.	Kostolanský, R.	Ruiselová, Z.
Bažány, M.	Kostovičová, L.	Salamonová, S.
Benedikovičová, J.	Košinár, V.	Salnerová, E.
Belanská, E.	Kováč, D.	Sarmány Schuller, I.
Bezák, J.	Kováč, T.	Sciranková, E.
Bíro, V.	Kováčová, E.	Sirota, M.
Bianchi, G.	Kováčiková, M.	Skovayová, L.
Bratská, M.	Kováliková, V.	Sládeková, Ľ.
Brezina, I.	Kubalák, M.	Soudková, M.
Bunčák, J.	Kurincová Čavojová, V.	Stríženec, M.
Csoltová, E.	Kuruc, L.	Stupavská, Ľ.
Čičmanová, L.	Kusá, D.	Sýkorová, B.
Daniel, J.	Lavotha, Z.	Šebej, F.
Dornič, S.	Lieskovský, P.	Šebová, A.
Drobná, E.	Luha, J.	Šimko, G.
Dvořáková, T.	Lukšík, I.	Šípoš, I.
Dubničková, L.	Lupták, D.	Šípoš, J.
Dudeková, K.	Lyžičiarová, E.	Šťava, E.
Fábry, R.	Majerník, M.	Štubňová, Ľ.
Falať, M.	Masaryk, R.	Štukovská, M.
Faith, I.	Masaryková, B.	Štukovský, R.
Farkaš, G.	Markuš, A.	Šturdíková, A.
Ficková, E.	Müllner, J.	Tkáč, P.
Florek, H.	Mikula, F.	Törvenyi Belovičová, Z.
Franeková Ľ.	Nerádová, Z.	Trgíňa, P.
Frištacká L.	Oherová, D.	Túnyiová, M.
Gurňáková, J.	Páleník, L.	Učeň, I.
Halama, P.	Panáková, M.	Uherík, A.
Halmiová, O.	Piatka, Ľ.	Uriga, J.
Hanák, R.	Pitel, L.	Urland, A.
Hatoková, M.	Pirovičová, V.	Vačková, K.
Horkovič, G.	Plichtová, J.	Vároš, M.
Hornáčková, K.	Pohanková, H.	Valehrach, B.
Hrabovská A.	Poper, M.	Valter, V.
Hrabovský, M.	Porubanová, B.	Vymetal, I.
Hudecová, A.	Potašová, A.	Záhorcová, A.
Jamrišková, J.	Požár, L.	Zápotočná, O.
Jánošová, Ľ.	Požárová, M.	Zikmund, V.
Jariabková, K.	Prokopčáková, A.	Zelina, M.
Jurčová, M.	Prokopčáková, I.	Zelman, J.
Kastelová, J.	Puffler, F.	Zlatošová, L.

Obrazová příloha

Zľava: Damián Kováč, Michal Stríženec, Jozef Daniel a Ivan Šípoš

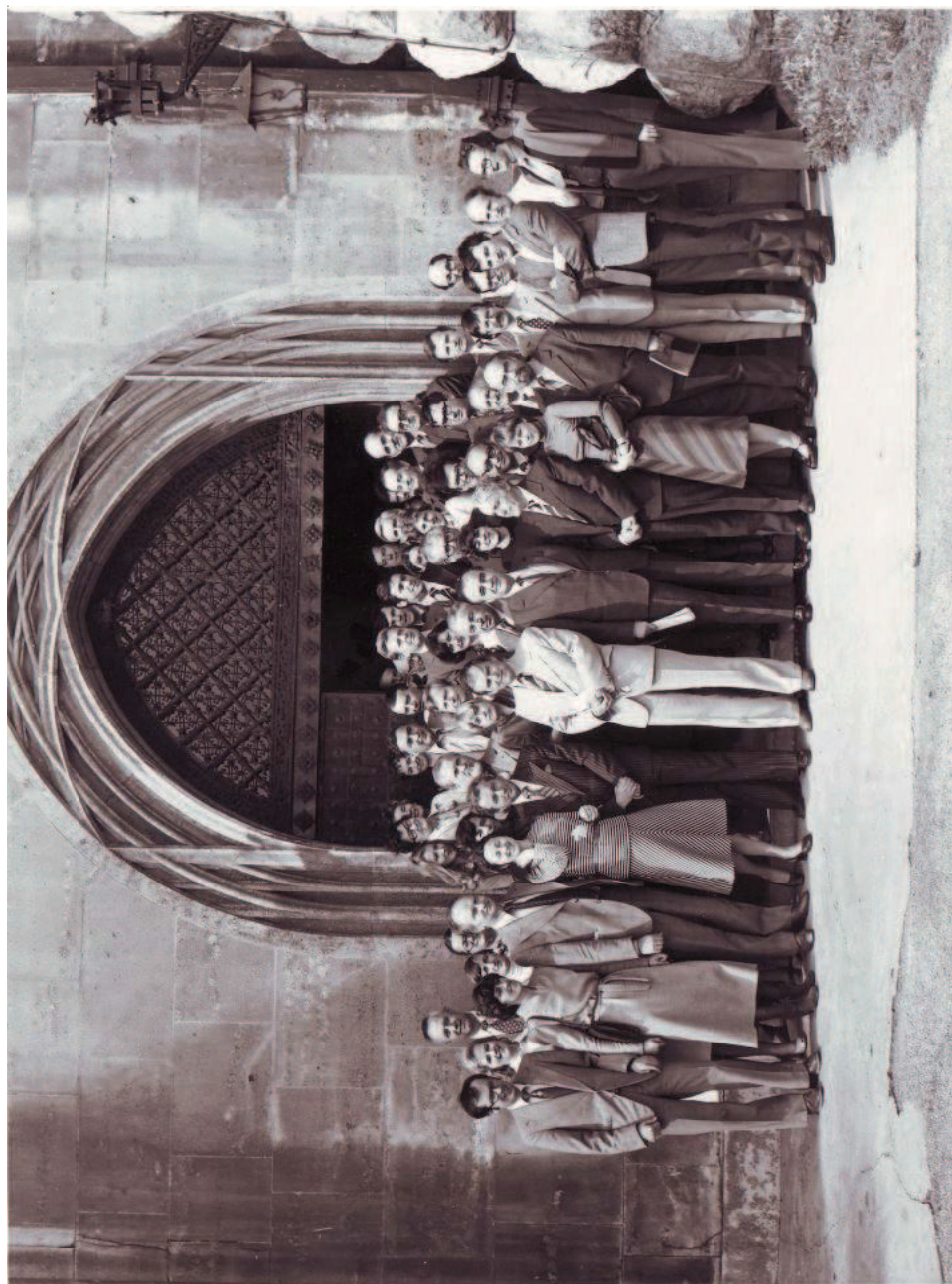
Michal Stríženec (druhý zľava), vedľa neho sedí prof. Joseph Nuttin, prezident IUPsyS

Zľava: Peter Tkáč, Alexandra Prokopčáková, Michal Stríženec a Gabriel Horkovič

Zľava v popredí: Vladimír Cirbes, Damián Kováč
V pozadí zľava: Jozef Koščo, Jana Plichtová, Imrich Ruisel a Ivan Sarmány-Schuller

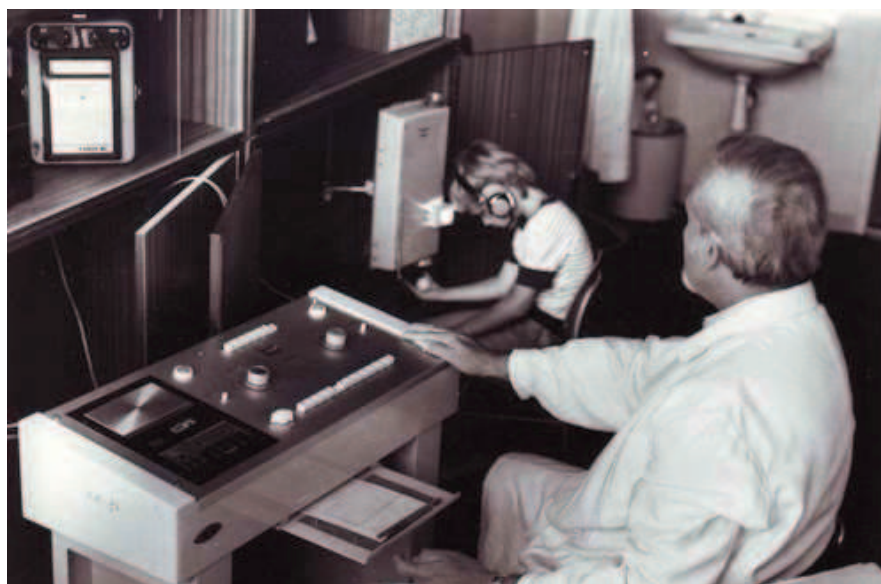
Poznávacie procesy a osobnosť, Smolenice (1978)

Poznávacie procesy a osobnosť, Smolenice (1984)

Anton Uherík pri práci v laboratóriu

Zľava: Michal Stríženec, Damián Kováč, Jozef Daniel a Miloslav Kodym na 8. Podunajských dňoch (Nemecko, 1987)

Oslava 50. výročia ÚEP SAV (2005), zľava: Jana Benedikovičová, Peter Halama, Jana Bašnáková, Lucia Adamovová, Damián Kováč, Imrich Ruisel

Imrich Ruisel, Oľga Arochová, Marta Jurčová (2005)

Alena Potašová, Jana Kordačová (2005)

Imrich Ruisel, Peter Tkáč, Ivan Sarmány-Schuller (2005)

Lucia Adamovová, Damián Kováč (2005)

Bývalí riaditelia ÚEP: Damián Kováč, Imrich Ruisel, Michal Stríženec (2005)

Spoločná fotografia z oslavy 50. výročia ÚEP SAV (2005)

Dlhoročný prekladateľ a jazykový redaktor Studia Psychologica - Peter Tkáč (2005)

Peter Tkáč - v strede

Držitelia plakety Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách: Daniela Kusá, Ivan Sarmány-Schuller, Zdenka Ruiselová (2008)

Damián Kováč preberá Cenu podpredsedu vlády a ministra školstva SR za celoživotné zásluhy v oblasti vedy a techniky (2009)

Jana Kordačová a Peter Halama na Európskej konferencii o osobnosti, Atény 2005

Imrich Ruisel so študentmi

Spoločná fotografia z konferencie Sociálne procesy a osobnosť, Stará Lesná (2001)

Kvalitatívny prístup a metódy vo vedách o človeku (2008) - zľava Radomír Masaryk, Viera Bačová, Barbora Láštiová, Wendy Stainton Rogers, Jana Plichtová, Ivana Marková, Magda Petrjánošová a Michal Miovský

Profesorka Viera Bačová

Lenka Čičmanová a Alena Potašová na SPO v Starej Lesnej

Zasadanie komisie agentúry VEGA. V popredí Zdenka Ruiselová, za ňou po pravej strane Jana Kordačová, vedľa Alena Potašová

Alena Potašová pri práci v penzióne pre dôchodcov

Oslava narodenín Aleny Potašovej (2004)

Sociálne procesy a osobnosť, Nový Smokovec (2012)

Zľava v smere hodinových ručičiek:
Radomír Masaryk, Lukáš Pítel, Vladimíra
Čavojová, Jana Bašňáková, Róbert
Hanák

Imrich Ruisel

Foto dolu: Imrich Ruisel prezentuje

Jana Kordačová prednáša svoj príspevok

V ÚEP sa staráme aj o zeleň pre budúce generácie vedcov

Ivan Brezina a Róbert Hanák

Vladimíra Čavojová a Eva Ballová Mikušková

Fotografia vľavo: Viera Bačová, riaditeľka ÚEP SAV, vpravo: Róbert Hanák

Skupinové foto - zľava: Lenka Kostovičová, Katarína Dudeková, Ivan Brezina, Jana Bašnáková, Vladimíra Čavojová, Peter Halama, Eva Ballová Mikušková, Ida Prokopčáková, vpredu Róbert Hanák

Študentská osobnosť roka - Lenka Kostovičová s Vierou Bačovou (2013)

Foto vľavo: Eva Ballová Mikušková a Vladimíra Čavojová pozývajú na konferenciu Rozhodovanie v kontexte kognície, osobnosti a emócií 2014

Registračný stôl, zľava: Lucia Adamovová, Eva Ballová Mikušková, Katarína Žiaková Košíková

Prezentácia Márie Hatokovej, diskusiu vedie Ivan Brezina. V popredí, zľava: Martin Sedlár, Viera Bačová, Radomír Masaryk

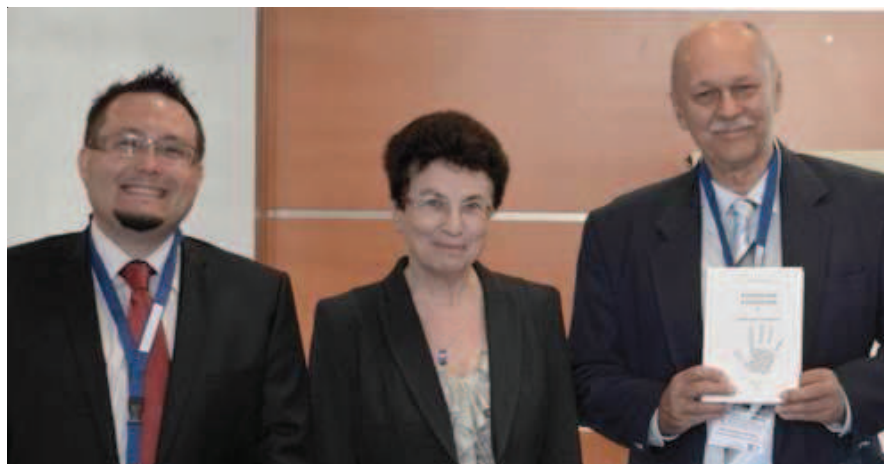
Doktorandi ÚEP SAV. Vpredu, sprava: Marek Jurkovič, Katarína Žiaková Košíková, Katarína Dudeková, Lenka Kostovičová. Vzadu, sprava: Martin Sedlár, Matúš Grežo

Lucia Adamovová prezentuje výsledky svojho výskumu

Radomír Masaryk a Viera Bačová predstavujú nový prírastok v knižnej sérii Rozhodovanie a usudzovanie

Radomír Masaryk, Viera Bačová a Ivan Sarmány-Schuller predstavujú 5. diel série RaU: Sociálne vplyvy v rozhodovaní

Prednáša Ivan Sarmány-Schuller, v popredí Martin Sedlár

Martin Sedlár, Marek Jurkovič a Viera Bačová

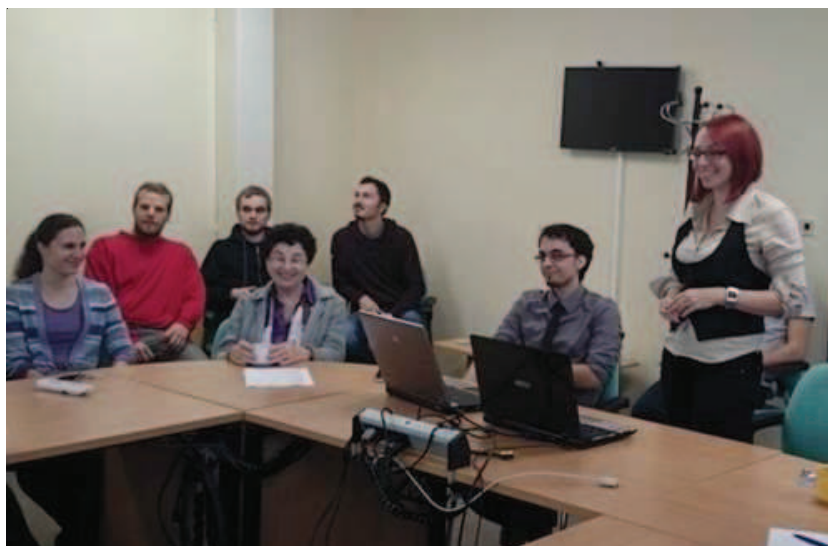
Spoločná fotografia účastníkov konferencie Rozhodovanie v kontexte kognície, osobnosti a emócií 2014

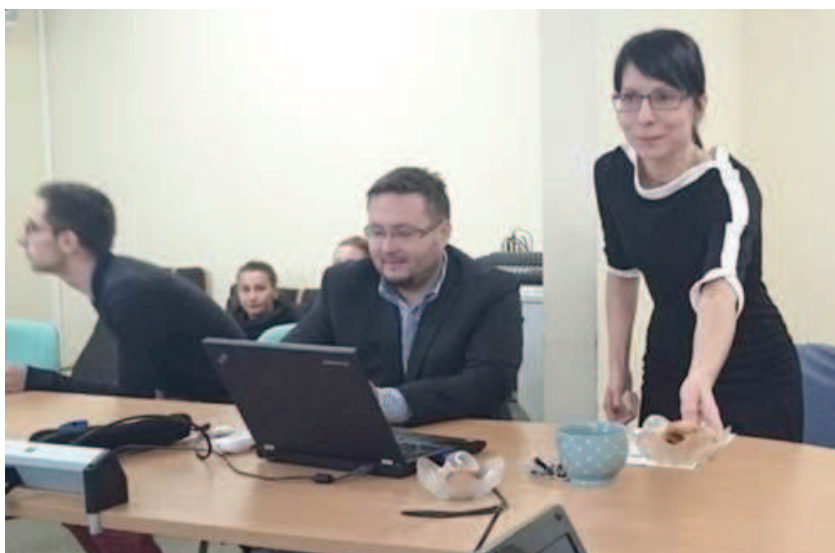
Sociálne procesy a osobnosť 2014 - spoločenský večer
Zľava: Peter Halama, Vladimíra Čavojová, Marek Jurkovič

Účastníci ÚEP SAV na SPO.
Zľava: Katarína Dudeková, Lucia Adamovová, Eva Ballová Mikušková, Viera Bačová, Peter Halama, Vladimíra Čavojová, Marek Jurkovič, Katarína Žiaková Košíková

Popularizačné prednášky Týždňa vedy a techniky 2014
Katarína Žiaková Košíková: Emócie v rozhodovaní zdravotníckych profesionálov.

Mária Hatoková, Radomír Masaryk: Očkovať či neočkovať? Čo vplýva na výsledné rozhodnutie?

Konferencia 35. výročie STAR konferencie v Rumunsku - Cluj Napoca (2014)

Fotografia vľavo: Prof. Bačová a Matúš Grežo

Fotografia dole: Prof. Viera Bačová, dr. Ivan Sarmány-Schuller, Matúš Grežo a Mária Túnyiová

V roku 2014 bol úspešne založený lyžiarsky oddiel ÚEP SAV

Zakladajúci členovia - zľava: Ida Prokopčáková, Radomír Masaryk, Lucia Adamovová

Prvý rad zľava: Viera Bačová, Peter Halama, Eva Ballová Mikušková, Lucia Adamovová,
Vladimíra Čavojová

Druhý rad zľava: Katarína Hornáčková, Imrich Ruisel, Ivan Sarmány-Schuller, Jana
Kordačová, Emília Ficková

Tretí rad zľava: Jitka Gurňáková, Róbert Hanák, Ivan Brezina, Radomír Masaryk,
Lenka Čičmanová

Štvrtý rad zľava: Mária Hatoková, Mária Túnyiová, Lenka Kostovičová, Jana Bašnáková,
Katarína Dudeková

Piaty rad zľava: Lukáš Pitel, Ida Prokopčáková, Martin Majerník, Hana Harenčárová,
Katarína Žiaková Košíková

Šiesty rad zľava: Marek Jurkovič, Martin Sedlár, Matúš Grežo, Matúš Konečný

NÁZOV: Osobnosti Ústavu experimentálnej psychológie SAV
1955 – 2015

EDITORI: PhDr. Eva Ballová Mikušková, PhD.
PaedDr. Vladimíra Čavojová, PhD.

AUTORI
MEDAILÓNOV: prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc.
Mgr. Katarína Dudeková, PhD.
Mgr. Matúš Grežo
Mgr. Hana Harenčárová
Mgr. Marek Jurkovič
Mgr. Matúš Konečný
Mgr. Lenka Kostovičová, PhD.
Mgr. Martin Majemík
Mgr. Lukáš Pítel, PhD.
PhDr. Ivan Sarmány-Schuller, CSc.
Mgr. Martin Sedlár
Mgr. Mária Túnyiová, PhD.
Mgr. Katarína Žiaková Košíková

TECHNICKÁ
SPOLUPRÁCA: Mgr. Ida Prokopčáková

OBÁLKA: Ján Kurinec

JAZYKOVÁ
KOREKTÚRA: Publikácie neprešla jazykovou korektúrou.

VYDAVATEL: Ústav experimentálnej psychológie SAV

TLAČ: CART PRINT

ROK VYDANIA: 2015

VYDANIE: prvé

POČET STRÁN: 114

ISBN 978-80-88910-51-0

EAN 9788088910510

J.Bunčák, E. Csoltová, L.Čičmanová, J.Daniel, S.Dornič, E.Drobná, T.Dvořáková,
L.Franeková L.Frištacká, J.Gurňáková, P.Halama, O.Halmiová, R.Hanák, M.Hatoková,
K.Jariabková, M.Jurčová, J.Kastelová, R.Klačanská, A.Kminiaková, S.Kompoltová,
V.Košinár, D. Kováč, T.Kováč, E.Kováčová, M.Kováčiková, V.Kováliková, M.Kubalá,
E.Lyžičiarová, M.Majerník, R. Masaryk, B.Masaryková, A.Markuš, J.Müllner, F.Mikuš,
Hanková, M.Poper, B.Porubanová, A. Potašová, L.Požár, M.Požárová, A. Prokopčáková,
Ruisel, Z. Ruiselová, S.Salamonová, E.Salnerová, I. Sarmány Schuller, E.Sciranková,
rová, F.Šebej, A.Šebová, G.Šimko, I.Šípoš, J.Šípoš, E.Šťava, L.Štubňová, M.Štukovský,
ň, A.Uherík, J.Uriga, A.Urland, K.Vačková, M.Vároš, B.Valehrach, V.Valter, I.Vymetel,
Adamovičová, L.Adamovová, L.Arbet, O.Árochová, V.Bačová, E.Ballová Mikušková,
Bianchi, M.Bratská, I. Brezina, J.Bunčák, E. Csoltová, L.Čičmanová, J.Daniel, S.Dorn
ová, H.Florek, L.Franeková L.Frištacká, J.Gurňáková, P.Halama, O.Halmiová, R.Han
ová, L.Jánošová, K.Jariabková, M.Jurčová, J.Kastelová, R.Klačanská, A.Kminiako
Kostovičová, V.Košinár, D. Kováč, T.Kováč, E.Kováčová, M.Kováčiková, V.Kováliko
Lupták, E.Lyžičiarová, M.Majerník, R. Masaryk, B. Masaryková, A.Markuš, J.Mülln
Plichtová, H.Pohanková, M.Poper, B.Porubanová, A. Potašová, L. Požár, M.Požáro
sa, V.Rosová, I.Ruisel, Z. Ruiselová, S.Salamonová, E.Salnerová, I. Sarmány Schull
rová, F.Šebej, A.Šebová, G.Šimko, I.Šípoš, J.Šípoš, E.Šťava, L.Štubňová, M.Štukovsk
ň, A.Uherík, J.Uriga, A.Urland, K.Vačková, M.Vároš, B.Valehrach, V.Valter, I.Vymet
ová, L.Arbet, O.Árochová, V.Bačová, E.Ballová Mikušková, H.Balogová, J.Bašnákov
ina, J.Bunčák, E. Csoltová, L.Čičmanová, J.Daniel, S.Dornič, E.Drobná, T.Dvořákov
á L.Frištacká, J.Gurňáková, P.Halama, O.Halmiová, R.Hanák, M.Hatoková, G.Horkov
á, K.Jariabková, M.Jurčová, J.Kastelová, R.Klačanská, A.Kminiaková, S.Kompoltov
Kováč, E.Kováčová, M.Kováčiková, V.Kováliková, M.Kubalák, V.Kurincová Čavojo
E.Lyžičiarová, M.Majerník, R. Masaryk, B.Masaryková, A.Markuš, J.Müllner, F.Mikuš
nková, M.Poper, B.Porubanová, A. Potašová, L.Požár, M.Požárová, A.Prokopčákov
Ruisel, Z. Ruiselová, S.Salamonová, E.Salnerová, I. Sarmány Schuller, E.Sciranko
J.Bašnáková, M.Bažány, J. Benedikovičová, E.Belanská, J.Bezák, V.Bíro, G.Bianchi,
L., Dubničková, K.Dudeková, R. Fábry, M.Falat, I.Faith, G.Farkaš, E.Ficková, H.Flore
G.Horkovič, K.Hornáčková, A.Hrabovská, M.Hrabovský, A.Hudecová, J.Jamrišková
I.Prokopčáková, F.Puffler, Š.Pufflerová, S.Putyrová, A.Ritomský, A.Rišková, J.Rosa
ková, M.Bažány, J. Benedikovičová, E.Belanská, J.Bezák, V.Bíro, G.Bianchi, M.Brats
L., Dubničková, K.Dudeková, R. Fábry, M.Falat, I.Faith, G.Farkaš, E.Ficková, H.Flore
vič, K.Hornáčková, A.Hrabovská, M.Hrabovský, A.Hudecová, J.Jamrišková, P.Hala
Kondáš, S.Kolada, N.Korcová, J. Kordačová, R.Kostolanský, L.Kostovičová, Z.Lavot
incová Čavojová, L.Kuruc, D.Kusá, Z.Lavotha, P.Lieskovský, J.Luha, I.Lukšík, D.Luptá
ádová, D.Oherová, L.Páleník, M.Panáková, L.Piatka, L.Pitel, V.Pirovičová, J.Plichtov
ová, I.Prokopčáková, F.Puffler, Š.Pufflerová, S.Putyrová, A.Ritomský, A.Rišková, J.Rosa
rota, L.Skovayová, L.Sládeková, M.Soudková, M. Stríženec, L.Stupavská, A. Potašov
ská, R.Štukovský, A.Šturdíková, M.Šturdíková, M.Šturdíková, P.Trgiňa, M.Túnyiov
A.Záhorcová, O.Zápotočná, V. Záhorec, J.Zeman, L.Zlatošová, J.Kastelová,
H.Balogová, J.Bašnáková, M.Bažány, E.Belanská, J.Bezák, V.Bíro, G.Bianchi, M.Brats
obná, T.Dvořáková, L. Dubničková, K.Dudeková, R. Fábry, M.Falat, I.Faith, G.Farka
k, M.Hatoková, G.Horkovič, K.Hornáčková, A.Hrabovská, M.Hrabovský, A.Hudecov
á, S.Kompoltová, O.Kondáš, S.Kolada, N.Korcová, J. Kordačová, R.Kostolanský, D.Ku
š, M.Kubalák, V.Kurincová Čavojová, L. Kuruc, D.Kusá, Z.Lavotha, P.Lieskovský, I.

9 788088 910510